Haşim Nezihi Okay

Âşık Dertli Divanı

İstanbul Maarif Kitaphane

ÂŞIK DERTLİ DİVANI

BOLULU

Derdli Dîvânı

(1772 - 1845)

HAYATI ve ŞİİRLERİ

HÂŞİM NEZİHÎ OKAY

Sahip ve Nâşiri
İSTANBUL MAARİF KİTAPHANESİ ve MATBAASI
Ankara caddesi, Cağaloğlu yokuşu, No. 38
M C M L X

HAYATI

19 uncu asrın büyük halk şairi Derdli, vilâyet bakımından Bolu'ludur. (Gerede) kazâsının hemen bir saat kadar ötesinde bulunan (Çağa) nahiyesine bağlı Şahsanalar köyündendir. (1772) de doğmuştur.

Babası, Kara Hüseyin oğullarından Bayraktar Ali Ağa adında bir çiftçidir. Derdli'nin asıl adı (İbrahim) dir. Annesi de aynı köyden Ayşe adlı bir kadıncağızdır.

Derdli'nin köyünün, eşsiz bir tabîat zenginliği ve güzelliği taşıyan ormanlık bir bölgede oluşu ve bilhassa Reşadiye gölünün hemen yanı başında bulunuşu şairin ruh hâli üzerinde son derece müessir olmuştur.

Hemen hemen bütün çocukluğunu çobanlıkla bu muhit içinde, gençliğini de (Çağa) kazasında geçiren ve zaten büyük şairlik istidâdı ile doğan Derdli'nin (İbrahim'in) artık şair olması için bütün sebepler hazırdır.

Fakat kendindeki bu istidâdı keşfedip geliştirinceye kadar hayatını tarlalarını işlemek ve işletmekle geçirmeyi düşünmüş olan ve babasının ölümü üzerine miras yüzünden köyünün ileri gelenlerinin hasedine uğrayan zavallı İbrahim, gayet iri yarı, güçlü kuvvetli ve pehlivan yapılı bir delikanlı olmasına rağmen mücade-

lede başa çıkamamış ve köyünü terkederek civar bir köydeki akrabasından Ömer Ağa adlı birinin himâyesine girmiştir.

İbrahimin, burada rahat edemiyerek İstanbul'a kaçtığını, fakat arkası ve hiç bir tanıdığı olmayan bu büyük şehirde de iş bulamıyarak pek az bir müddet sonra buradan da ayrıldığını görüyoruz.

Yeniden köyüne dönmek imkânı da olmadığına göre artık İbrahim için tek çıkar yol, Anadolu'da dolaşmak ve iş bulduğu yerde kalmaktır. Böylece şehir şehir dolaşan İbrahim, üç yıl kadar Konya'da kalarak kahveci çıraklığı yapmış ve sonra bu seyahatini Mısır'a kadar da uzatarak on yıl da orada kalmıştır.

Bu arada gerek Konya'da ve gerekse dolaştığı yerlerde ve nihayet Mısır'da temas ettiği halk şairlerinden ve tekke mensublarından faydalanmayı şiir ve tasavvuf öğrenmeyi de aslâ ihmâl etmemiştir.

İşte bu sıralarda İbrahim'i, (Lûtfî) takma adile şiir söylemeye başlamış görüyoruz. Elinde sazı, başında beyaz sikkesi ile köyüne dönmüş ve komşu köyden Saray köylü Hafize adında bir kızla evlenmiştir. Derdli'nin (İbrahim'in) bu kadından Ömer ve Seyyid Ali isimli iki oğlu olmuştur.

Fakat saziyle geçinmenin rahatlığına alışan Derdli, bir türlü köyüne ısınamamış ve fırsat buldukça çoluk çocuğunu bırakarak Anadolu'da dolaşmaya çıkmıştır.

Buna rağmen koşmalarında görüldüğü gibi bazan pek uzun süren bu seyâhatler, onda zaman zaman yurd, yuva hasretini alevlendirmiş, yorgun ve perîşan köyüne döndürmüştür.

İhtiyarlığına doğru ise artık seyâhatlerini kısaltmaya, Kastamonu ve Ankara'yı geçmemeye gayret etmiştir. Hattâ bu arada (Beypazar) da kızılbaş diye hakarete uğrayan şair, (Haymana)da (Âlişan) bey adlı bir aşiret

beyinin iltifâtına uğramış ve konağında hayli zaman misafir kalmıştır. Fakat bir ara her nasılsa beyin kızkardeşi (Bestan) hanıma gönül düşüren İbrahim buradan da kovulmuş ve bir daha o civarlarda da duramaz olmuştur. Bu hâdise Derdli'ye pek dokunmuş olmalı ki bir çok şiirlerinde bu zattan tekrar tekrar bahsetmektedir.

Esâsen içkiye fazla düşkün olan Derdli bu hâdise üzerine de artık tamâmen serseriyâne bir hayata başlamış ve acınacak bir duruma düşmüştür.

İşte bu arada İbrahim'i tekrar Bolu'ya dönmüş ve beylere kapılanmış görüyoruz. Bununla beraber yine duramıyor; içki, bitmez tükenmez yolculuklar yüzünden bir hayli yorgun ve çökmüş olmasına rağmen tekrar İstanbul'a bir seyâhate karar veriyor. Zâten şöhreti de çoktan İstanbul'a kadar uzanmıştır. Bu itibarla bu defâ İstanbul'da hayli rağbet ve hürmet görüyor.

Halk şairlerine de çokça ilgi gösteren Sultan Mahmud o sıralarda fes giyilmesini ferman etmiştir. İşte Derdli'nin İstanbul'da bulunuşu bu sıralarda raslamaktadır.

Bu hâdiseyi fırsat bilen Derdli de diğer şairler gibi fese ait bir medhiye yazar, fakat ötekilerinden üstün olan şairin bu manzûmesi her halde Sultan Mahmud'un dikkatini çekmiş olmalı ki ona bağışlarda bulunur ve onu köyüne âyan nasbeder.

Derdli bu seyâhatte İstanbul'da karşılaştığı halk şairlerini de birer birer mât ettiği gibi gerek sazına hâkiyük takdir ve hayranlığını kazanıyor.

Bolu'ya dönüşünde de Mutasarrıf Hüsrev Paşa'dan hayli itibar görüyorsa da biraz sonra para yedi diye hakkında vâki şikâyetler üzerine yapılan tahkikat sonunda hakikaten çok büyük bir parayı zimmetine geçirdiği sâbit olunca artık oralardan da bir daha görünmemek üzere kaçmıya mecbur oluyor ve ömrünün son yıl-

ların Bolu beylerinin konaklarında bir sığıntı hâlinde geçiriyor.

İşte bu sıralardadır ki şaire dinî bir buhran gelmiştir. Ve Kerbelâ Vak'asını, Hazret-i Hüseyin'in öldürülmesindeki haksızlığı düşüne düşüne sinirleri bozulan İbrahim'in bir gün Bartın'ın (Gölpazarı) köyünde intihar kasdile ustura ile boğazını kestiğini görüyoruz. Etraftan yetişen köylülerin sâyesinde mutlak bir ölümden kurtulan İbrahim uzun müddet bu yaranın ıztırâbını çekmiş ve sesinin tatlığını ve halâvetini kaybetmiştir.

İbrahim bu hâdiseden sonradır ki (Derdli) mahlâsını kullanmaya başlamıştır. Ve bu hâdiseyi bir manzûmesinde söylemektedir.

Gerek sefâletin sonsuzluğu ve boğazının ıztırâbı ve gerekse hükûmetin o zimmet hâdisesinden sonra Derdliye karşı olan alâkasızlığı ve nefreti Derdli'yi son derece bedbin etmiştir. Fakat bu intihar hâdisesinin gerek sebebi ve gerekse şekli devrin diğer halk şairlerinin ve halkın rûhiyatı üzerinde de hayli tesir etmiş olmalı ki ölümünden sonra hakkında bir çok menkıbe ve rivâyetlerin doğmasına ve Derdli'nin evliya mertebesine çıkarılmasına sebep olduğu gibi bir hayli yıllar da mezarından alınan toprakla hastalar yıkanarak şifa beklendiği de olmuştur.

Derdli'nin Bektâşi olduğu da muhakkaktır. Bunu bir çok manzûmelerinde tekrarlamaktan çekinmemektedir. Bundan dolayı gayet açık fikirli olan Derdli, her fırsatta zâhidlere ve ham sofulara çatmaktan da kendini alamamıştır. Bu yüzden ona düşman olan devrin din adamları vâızlarında ve münâsebet düştükçe Derdli'yi itham etmekten geri kalmamıştır.

Sâde şairi değil, sazını tezyife kalkan bir vâize

şairin (Şeytan bunun neresinde) redifile söylediği taşlama pek meşhurdur.

Böylece yetmiş üç kocaman yılı bin bir mâcerâ ile dolduran Derdli nihâyet 1845 yılında yaptığı Ankara seyahâtinde hastalanarak orada ölmüş ve Koyunpazarı Câmii mezarlığına gömülmüştür.

Edebi Hüviyeti

Derdli, bir halk şairi olarak koşmalarında oldukça başarılı ve usta bir şair göründüğü halde tasavvuf bahsinde ve arûz ile söylediği parçalarda nisbeten zayıf bir durumdadır.

Türkçe kelimeleri çok defa arûza sokmak için uzatmaya çalışmış ve bu yüzden dili aksatmıştır. Tahsilinin kısalığı dolayısiyle arûz ile söyledikleri ile tasavvufa ait koşmalarında bazı ufak tefek fikir yanlışlıkları, söyleyiş bozuklukları ve nazım tekniği aksaklıkları da göze çarpmaktadır. Parçalarının bazılarında dil pek işlek değildir. Bununla beraber aralarında bazan cidden çok güzel mısrâlara ve hattâ beyitlere dahi rastlanmaktadır. Bu da anlatır ki Derdli büyük bir istîdadtır. Ne yazık ki bu istîdad tahsil ile birleştirilmemiştir.

Derdli tasavvuftan tâ hicve kadar hemen her konuda şiir söylemiştir. Taş basması olmasına rağmen divânı bir kaç defâ basılmıştır. Fuzûlî ve Nedîmi okuduğu tahmin edilmekte, bâzı gazellerinde bunları taklide çalıştığı gibi ayrıca Bektâşi şairlerinin de çokça tesiri altında kaldığı görülmektedir. Böyle dahi olsa Derdli'yi yine ortanın epeyce üstünde bir tasavvuf şairi olarak da görmek mümkündür. Güzel ve içli koşmalarının yanında nefesi ve devriyeleri de lezzetle okunacak kuvvettedir.

Hattâ (Kemâl var, vebâl var) redifli bir gazelinin

Nâmık Kemâl'e mal edilecek kadar şöhret kazanması da Derdli'nin devrinde ne kadar beğenildiğini gösteren başka bir delildir.

Gerek Türk Edebiyâtı târihleri ve gerekse Halk Edebiyâtı Antolojileri Derdli'ye oldukça çok sayıda sahifeler ayırmışlardır. Bu da gösteriyor ki Derdli hiç de ihmal edilecek bir şair değildir.

Derdli'yi yetiştirenlerin kimler olduğu pek malûm değilse de Derdli'den feyiz almış, yetişen ve meşhur olmuş bir hayli halk şairi vardır. Geredeli Figani, Mudurnu'lu yağcı Emin bunların başında gelenlerdir. O Figani ki lâubâli meşrebliği, mahbub ve işret - perestliği ile meşhurdur. Ve bu yüzden diyar diyar sürülmüştür.

Eserin hazırlanması

Bu eserin hazırlanmasında en büyük hisse Halk Edebiyâtımızın ilk ve büyük üstâdı, fedâkâr ve sâdık hâdimi, eski Çankırı Milletvekili muhterem Talât Umay beyefendinindir. Onun insan kudretini aşan bir gayret ve bin bir zahmetle attığı ilk ve büyük adımdır ki Derdli'yi bugün bize kadar bozulmadan, değişmeden getirmiştir.

Eski yazı ile olan bu eserin bugün hemen hemen mevcûdu kalmamış gibidir. 165 sahifeyi bulan bu eser, Halk Edebiyâtımız üzerinde yapılmış ilk ciddi tetkik ve araştırmaların başında gelenlerdendir. Sa'yi ve himmeti meşkûr olsun ve üstâda Cenâb-ı Hak daha çok uzun ömürler versin. Bu suretle bize daha bir hayli kıymetler kazandırsın.

Daha sonra sırasiyle eski taş basması Derdli divanları, Bolu'da çıkan Derdli gazetesi koleksiyonu faydalandığım eserler arasındadır.

Bu arada Bolu belediyesi eski başkanlarından muhterem Reşad Akerer'le, Sultânî Edebiyat muallimi merhum ve mağfur Şeref beyi, Çankırılı üstâd Ali Dehri beyefendiyi, Maarif Vekâleti Tâlim Terbiye Heyeti azâsından Heyet-i Teftişiye sâbık reisi sayın İrfan Alıcıoğlu'yu ve Bandırma Müdde-i umumîsi Bolu'nun büyük evlâdı sayın Tahsin Arsalı'yı hürmet ve minnetle anmayı ödenmesi gereken bir borç saymaktayım.

Gerek neşriyatlarından ve gerekse notlarından bir hayli faydalandığımı itiraf etmek fâzilet icâbıdır.

Bunlardan başka yirmi küsur yıldanberi temâs ettiğim halk şairlerinden dinlediğim ve karşılaştığım yüzlerce cönk ve el yazması nüshaları arasında rastladığım Derdli'ye âid parçaları bir hayli tetkikten Derdli'ye ait olduğuna katiyetle kanaat getirdikten sonra bu kitaba aldım. Ve bu eser böylece meydana geldi. Bu çalışmamla Türk irfânına küçücük bir hizmette bulundumsa bahtiyârım.

Hâşim Nezihî Okay
Bandırma Lisesi Edebiyat Öğretmeni

HECE İLE OLAN ŞİİRLERİ

A

— 1 —

Bin pend-ü nasîhat eyledim sana
Gönül düşme dedim bî-vefâlara
Hiç kulak asmadın dönmedin bana
Uğrattın başımı bin belâlara

Vaktin dilberinde nâmus âr olmaz
İkrârında sâbit bî - karâr olmaz
Aldatırlar seni sana yâr olmaz
Gönül ne inandın dilrübâlara

Bağda gonca olmaz gülfemi gibi
Çıkarır dîdeden göz nemi gibi
Atar baştan seni perçemi gibi
Teslim olur başka âşinâlara

Münâfık sözüne gel gitme beyim
Mahzun hâtırımı incitme beyim
Bîçâre Derdliye cevretme beyim
Zîrâ dayanmayız bu cefâlara

— 2 —

Şâfi-i kıyâmet rûz-i nedâmet
Serdar-ı şehîdân şâh-ı Kerbelâ
Makbûlü ilâllâh, mergûb-ı hazret
Dü - çeşm - i âlemsin ibn-i Murtazâ

Münâfık sözünü alınam eynime
Teslim kılıcını çaldım boynuma
Kıyl-ü kal - i cihan gelmez aynıma
Dilde zikrim ismi (Ali) lâfeta

Derdli **derdlerini saydım on iki**
Üçer üçer dörde verdim on iki
Dört kapıdan üçer girdim on iki
On ikidir müminlere reh-nümâ

E

— 3 —

Telli sazdır bunun adı
Ne Âyet dinler ne kadı
Bunu çalan anlar kendi
Şeytan bunun neresinde

Abdest alsan aldın demez
Namaz kılsan kıldın demez
Müftü gibi haram yemez
Şeytan bunun neresinde

Ardıç ağacından kolu
Venedik'ten gelir teli
Be Allah'ın şaşkın kulu
Şeytan bunun neresinde

İçinde mi, dışında mı
Burgusunun başında mı
Göğsünün nakışında mı
Şeytan bunun neresinde

Dut ağacından teknesi
Kirişten bağlı perdesi
Behey insanın teresi
Şeytan bunun neresinde

Derdli gibi sarıksızdır
Ayağı da çarıksızdır
Boynuzu yok kuyruksuzdur
Şeytan bunun neresinde

— 4 —

Cemâlin görünce ey gül-i ranâ
Vücûdum şehrine düştü velvele
Hasretinle her dem çekerim sevdâ
Sanki dil-mülküne düştü zelzele

Dağılmış dört yana şöhretin şanın
Dudu - kuşu gibi söylenir sanın
Neş'e verir halka şirin zebânın
Düşer âlem içre hemen gulgule

Cân alır cesetten ol kemân - ebrû
Serâpâ vechinde leşker-i Hindû
Baş çıkarmış festen mâr-veş (1) gîsû
Saçların sarışmış sanki tel tele

Gezer idik her dem bilmezdik nerde
Yanar aşk ateşi söyünmez serde
Unutma Derdliyi gezdiğin yerde
Verme rakiblerle cânım el ele

(1) Mâr: Yılan, Mâr-veş: Yılan gibi

— 5 —

Baş keser kaddine servi gülşende
Ey kaamet-i bâlâ seni görünce
Güller girye eder goncalar hande
Ey ruhları salırâ seni görünce

Aşk ile bağrıma bastım taşları
Akıttım gözümden kanlı yaşları
Zaptedemez kendin gönül kuşları
Koparır vâveylâ seni görünce

Zülfikar resminden çekilmiş kaşlar
Ehl-i aşk hâlinden bilmiyen taşlar
Gülşen-i hüsnünde evrada başlar
Her bülbül-i şeydâ seni görünce

Dalgalanır deryâ gibi gözünün seli
Eser başımızda muhabbet yeli
Açılamaz ağzı söylemez dili
Bu bîçâre Derdli **seni görünce**

— 6 —

Bakıp da acımaz gözüm yaşına
Durmaz cefâ eder nev-civân bize
Böyle derd vermesin kullar başına
Çok ezelî vermiş lâ-mekân bize

Kemân kaşlarına ezel mâilim
Bir lâhza görmesem akl-ı zâilim
Bir gün değü beş on güne kaailim
Etmese bu cevri her zamân bize

Câme-i sabrımı od'lara yaktı
Muhabbet kemendin boynuma taktı
Yalın ayak keçe kulah bıraktı
Gör ne etti âdil (Âlişân) bize

Taksimde dert düştü dil-i şâdıma
Anın için Derdli **denmiş adıma**
Ne yâre hayrım var ne evlâdıma
Âhır haram oldu hânümân bize

H

— 7 —

**Doyınak olmaz hüsn-i letâfetine
Ey gözleri yıldız ey cebîni mâh
Cem olmuş âşıklar ziyâretine
Eşiğin toprağı gûyâ Beytullâh**

**Vücûdun dört anâsırdan düzülmüş
Al yanağa siyâh benler dizilmiş
Gözün ayın harfi (Ali) yazılmış
Kaşların üstünde satrı (Bismillâh)**

**Gırre-i mâh gibi ebrû hilâlin
Kimlere müyesser olur visâlin
Güzellikte senin Yûsuf cemâlin
Görenler dediler (Tebârekâllâh)**

**Dost benim Yûsuf'um, ben ona Yâkub
Büküldü de belim sanki bir mektûb
Gerçi çok âşıklar vasfeder mahbûb**
Derdli **bu methine senin eyvallâh**

I

— 8 —

Derdler hesabsızken sıfırda kaldı
Bin derdi tarh ettik bire ulaştı
O dert ki cihâna velvele saldı
Gerçi birdir ama bine bulaştı

Yâri gördüm zülüflerin tararken
Vuslat iplerini çekip sararken
Gönül bahçesinde kısmet ararken
Sevdâ kuşu gelip zülfe dolaştı

Gönül mâsivâyı bir pula sattı
İkilik heybesin boynundan attı
Erenler Derdliyi yine aldattı
Sordum o yol kurb-ı hakka yanaştı

— 9 —

Hicrânmla uyku girmez gözüme
Devletsiz baş ister yâr kucağını
Değmiş bâd-ı sabâ perişân etmiş
Deste deste duran zülfün bağını

Candan hayrânıyım o nev-civânın
Sînem nişânesi ebrû-kemânın
Gülşen-i hüsn içre gonca fidânın
Şükûfeler almış sol ve sağını

Ayaklar altında Derdli bir kuldur
Ayarda cevherdir bahâda puldur
Sâki nöbet gözle câm-ı mey doldur
Bâdedir yandıran aşk ocağını

İ

— 10 —

Bâb-ı ihsânından inâyet eyle
Karıştırma her bir eşyâya beni
Bakma isyânıma merhamet eyle
Ulaştır menzil-i âlâya beni

(Kün) buyurdun her eşyâyı yetirdin
Mevcûdâtı kemâline getirdin
Yaptın arşü kürsü kendin bitirdin
Düşürdün tükenmez kavgaya beni

Derdliye **tükenmez nice derd verdin**
Ne çekmiye sabır ne gayret verdin
Ne saltanat verdin ne devlet verdin
Çok şükür dünyâya getirdin beni

— 11 —

Dünyâ bahçesinde gezme serseri
Korkum düşürürler tuzağa seni
Ne belâlar çekti peder mâderi
Koyuncıya kadar bu çağa seni

Terbiyeler etti beğlendirmiye
Dudu gibi seni söylendirmiye
Gezdirip bağları eğlendirmeye
Almışlar dayeler kucağa seni

Saçın görse sümbül perişân olur
Gider akıl baştan dardağan olur
Goncaların bağrı kızıl kan olur
Koymasın bağban her bağa seni

Noksansın Derdli'ye **çâresâzlıkta**
Yektasın sevdiğim her cambâzlıkta
Gönüller çalmada oyunbâzlıkta
Sarmamış analar kundağa seni

— 12 —

Bir Rum güzeline oldum mübtelâ
Teşne-dil lâlinden kanayım dedi
Kaşlar şöyle dursun gözler bin belâ
Gönül ateşine yanayım dedi

Dedim ki: (Ela do) ehl-i Kilisâ
Tasvir-i Meryem'le sûret-i İsa
Dedim ki: (Sağapo) nasıl olduysa
Gönül bahçesinde oynayım dedi

Dedim ey bî-vefa girme kanıma
Şimşir-i cevrinle kıyma cânıma
Teslim-i tâm ile geldi yanıma
Derdli'**nin derdini sınayım dedi**

— 13 —

Bâd-ı sabâ benim hasb-ı hâlimden
Varıp nazlı yâre dedin ne dedi
Cünûn-ı aşk ile âşık-ı şeydâ
Geziyor âvâre dedin ne dedi

Ne vakt idi dost eline varışın
El bağlayıp divânına duruşun
Bu âciz Derdliyi anıp soruşun
Gamzesi gaddâra dedim ne dedi

— 14 —

Mecnûn'un sahrâda zevku sefâsın
Ne şehinşâh ne de müşir eyledi
Hüsün ikliminin her temâşâsın
Benden suâl ile fakîr eyledi

Her kulun tâlihin bir etmez Mevlâ
Kimi gedâ olur kimisi âlâ
Taksim-i ezelde takdir-i Hudâ
Kimi abdal kimi vezîr eyledi

Ne yapsak ne etsek işimiz havâ
Aşk elinden olur Derdli'ye devâ
Tuttu yakamızdan emîr-i sevdâ
Bizi şâh-ı aşka esîr eyledi

— 15 —

O benler yüzünde eylemiş tuğyân
Zaptetmek isterler hüsnün kişveri

Mülk-i Rûm fethine eylemiş fermân
Çekmiş taburları Hindû askeri

Cemâlinden kamer oluptur izhâr
Gayretle bakılsa bin nişâne var
Resmolmuş alnında çifte Zülfikar
Yâdeder gözlerin ism-i Hayderi

Aşk od'una düşüp ağlayan gülmez
El uzatıp gözün yaşını silmez
Ârif olan bilir nâdânlar bilmez
Âşıkın gönlünde olan dilberi

Seni sevenlerle sen ülfet eyle
Kadrin bilmiyenden kaç gayret eyle
Perîşân hâlime mürüvvet eyle
Ağlatma sevdiğim Derdli **kemteri**

— 16 —

Sâkiyâ câmında nedir bu esrâr
Kıldı bir katresi mestâne beni
Şarâb-ı lâlinde ne keyfiyet var
Söyletir efsâne efsâne beni

Ref et nikaabım ey vech-i enver
Zulmette gönlümüz olsun münevver
Şarâb-ı lâlinin lezzeti dilber
Gezdirir meyhâne meyhâne beni

Âşıkın çok belâ gelir başına
Tahammül gerektir adû taşma
Şem-i ruhsârına aşk ateşine
Yanınada seyretsin pervâne beni

Bakmazlar Derdli'ye algındır deyu
Hakikat bahrine dalgındır deyu
Bir saçı Leylâ'ya mecnundur deyu
Yazdılar deftere divâne beni

K

— 17 —

Sâkî sunma bize mey-i engûru
Cânlar pîri mugandan da uyanık
Dost elinden düştük gurbet illere
Hecr ile gözlerim kana bulanık

Gider gıllu gışın gönlün saf eyle
Dünyâ sıkıntısın ber-tarâf eyle
Îmânını yok ammâ gel insâf eyle
Aşkınla âşıklar cândan usanık

Vâsıl olan var mı hiç visâline
Akıl fikir ermez senin hâline
O güzelliğine o cemâline
Var mı Derdli **gibi abası yanık**

— 18 —

Ömrü geçer gider harâb ehlinin
Meded senden ey şâh ey şâh diyerek
Yalvarma yolunda niyâz babında
Geçti ömrüm eyvâh eyvâh diyerek

Kavsı kuzeh gibi bükmüş belini
Zabtetmiş cihânın tutmuş dilini
Gözün göğe dikmiş açmış elini
Doğmaz m-ola ol mâh ol mâh diyerek

Dertli **aşk yolunda olmuştur irşâd**
Sevdâ diyârını eyledi âbâd
Külüngü taşlara vururmuş Ferhâd
Bî-sutun'da Allah Allah diyerek

L

— 19 —

Yağma edip aklı fikrimiz aldı
Bir nâzik edâlı elvanlı güzel
Yeni baştan bizi sevdâya saldı
Âhû gözlü bir ak gerdanlı güzel

Bir güzel ovaya konmuş obası
Keşt-i güzar ettim dağı ovası
Şehir dilberinin çoktur edâsı
Gönül ülkesinde unvanlı güzel

Güzelliği Şâbân gençliği Receb
Cihâna gelmemiş böyle gonca leb
Aklı zâhir kendi bir âli neseb
Sağ olsun Derdliye dermanlı güzel

M

— 20 —

Ervâh-ı Ezel'de evvelki safta
(Elest) hitâbında ben (Belâ) dedim
Koyma beni anâsırda gilâfta
Canım cemâline mübtelâ dedim

Rûhlar aşk meyinden oldu mestâne
Kimi küfre daldı kimî imâne
Saf be saf olarak durduk dîvâne
Münkirler (lâ) dedi ben (illâ) dedim

Ne çâre (kün) emri zuhûra geldi
Eşyâ vü mahlûkat hep zâhir oldu
Her ervâh kendini bir yolda buldu
İmân u ikrârı ben sana dedim

Derdli **çok hikmetten irşâd olmadı**
Sensiz mahşer yeri küşâd olmadı
Çok nebiye vardım imdâd olmadı
Şefâat kânısın Mustafâ dedim

— 21 —

Bir zamanlar gezdim sulb-i pederde
Kerem'e uğradım kâne yetiştim
Bir zaman bekledim rahm-ı maderde
Vücûd hâsıl ettim câna yetiştim

Rub'û anâsırdan olundum tertîb
Üstâdım Hüdâ'dır eylemiş terkîb
Ben ona kul oldum ol bana habîb
Şekil aldım bu insana yetiştim

Hak mîmârım oldu kuruldu binam
El ayak parmaklar yapıldı tamam
Dokuz ay dokuz gün olunca hitam
Vakt erişti bu cihâna yetiştim

Derdli haktan nutuk geldi dilime
Tarikattan bir yol geçti elime
Hakikatten su bağlandı belime
Katre idim bir ummana yetiştim

— 22 —

Şârab-ı ledünden içelden beri
Ayrılmadım gitti mestânesiyim
Bî-hûş olup cândan geçeldenberi
Serseri gezerim efsânesiyim

Meylim yok cihânın hiçbir varında
Elimi gezdirdim kisb-i kârında
Şem-i ruhsârında aşk - ı nârında
Gece gündüz yanan pervânesiyim

Rahmeyle hâlime eyleme azâb
Kudret yok vermeye suâle cevâb
Ey cebini hurşîd hüsnü mâhitâb
Zencîri zülfünün dîvânesiyim

Derdli dellâlıdır bâzâr-ı aşkın
Kulu kurbâmdır kerrârı aşkın
Aşkı bünyâd eden mimâr-ı aşkın
Tâmir kabul etmez virânesiyim

— 23 —

Şöyle zayîf etti çille-i aşkın
Gözlere görünmez oldu bu tenim
Düştü iç iklime gülle - i aşkın
Yıktı harab etti burc u bedenim

Bir goncadır hüsn-i gülüstanında
Bülbüller cemolmuş çevre yanında
Eğer cân verirsem âsitânmda
Sarı perçemile diksin kefenim

Sevdiğim bir tâne gönlüm senindir
Derdli aşka fedâ cân ü tenindir
Sorarlarsa şu meh-pâre kimindir
Vallâhi benimdir billâhi benim

— 24 —

Bahar seli gibi dağlar başında
Gör nice torlandım nice bulandım
Bir dâr-ı şifâdan boşanmış gibi
Sürüyüp zinciri hayli dolandım

Ömrüm helâk ettim dehrin peşinde
Yüz bin çile vardır her bir işinde
Hicrân ocağımda aşk ateşinde
Ciğer kebâb oldum gör nice yandım

Gâhi sâil gibi kaldım yollarda
Gâhi Mecnûn gibi gezdim çöllerde
Bir kısmet peşinde gurbet ellerde
Çok meşakkat çektim çok yuvarlandım

Bıktım o sofunun ibâdetinden
Usandım mürşidin icâzetinden
Geçtim o tekkenin kerâmetinden
Çile - i felekten bıktım usandım

Himmeti bu imiş bize pîrlerin
Hizmetini ettim nice mîrlerin
Hayli müsellimin çok vezirlerin
Sâyesinde bir Derdlilik kazandım

— 25 —

Girdâb-ı mihnette kapandım kaldım
Vermedin bir yandan ses kara bahtım
Anladım gaafilsin uykuya daldın
Deli poyraz gibi es kara bahtım

Âlemde bir cândan korkulmaz iken
Pençenden kimseler kurtulmaz iken
Aslana kaplana yıkılmaz iken
Derdinin tilkiye pes kara bahtım

Derdliyâ çıkar mı bu işin ucu
Şimdi farkeden yok altını tuncu

Evvel beğenmezken mesti, pâbûcu
Dedirdin çarığa mes kara bahtım

— 26 —

Bana olan cefâ senden değildir
Benim kendi bahtım kara sevdiğim
Sana meyil vermek benden değildir
Gönül düştü nedir çâre sevdiğim

Bir gonca almışım cemâl bağından
Bülbül uzak düştü gül budağından
Kirpik oklarından aşkın dağından
Ciğerciğim pâre pâre sevdiğim

Sen gibi cânâna kurbân olursam
Terk-i vücûd terk-i cihân olursam
Bir gün gözlerinden nihân olursam
Garib Derdli **diye ara sevdiğim**

— 27 —

Pertev-i cemâlin ey melek-sîmâ
Mâh-ı nev'i dırahşâna değişmem
Gözlerinin rengi nerkis-i rânâ
Ahterân-ı âsumâna değişmem

Aya ışık verir güneş yüzlerin
Ölüye cân verir mu'ciz sözlerin
Şâhâne bakışın şâhin gözlerin
Keykubat'a Kahraman'a değişmem

Güzeller içinde yoktur emsâlin
Kimlere müyesser olur visâlin
Yanağın üstünde dâne-i hâlin
Mısr'a değil Hindistân'a değişmem

Bilirsin Derdlinin nâtuvânlığın
Tahtı-gâhı Süleymân'a değişmem

N

— 28 —

**Gonca üsküflendi gülşen donandı
Gül kadrini bülbül - i şeydâya sorun
Kışın saltanatı odlara yandı
Kışların zârını sahrâya sorun**

**Nâzenin ömrümüz etmekte mürûr
Alma yazılan eyliyor zuhûr
Kaplamış etrâfı çiçekte tuyûr
Mecnûn'un hâlinden Leylâ'ya sorun**

**Candan bir dost isen bin sevâb değer
Aşk odu çekmeyen âkilmiş meğer
Derdliyi uslanmaz derseniz eğer
Keyfiyet-i aşkı Mevlâ'ya sorun**

— 29 —

**Çıkarma sevdiğim kenar-ı festen
Açmasın sinemde yâra perçemin
Kesti beni tâb-ı dermân nefesten
Eylemez derdime çâre perçemin**

Aşkınla âşıklar neylesin nitsin
Başın alsın hangi diyâra gitsin
Cem olup âşıklar ziyâret etsin
Kâbe donu gibi kara perçemin

O kemân kaşların yaratmış Yezdân
Bu güzellik sana Huda'dan ihsân
Aklımı yağmaya veriyor her ân
Bağrımın başında ara perçemin

Gönül düşüreli sen nev-civana
Kül oldu vücûdum bak yana yana
Tel tel olup düşsün beyaz gerdana
Altın tarak ile tara perçemin

Gönül ülfet etmez gayri ferd ile
Değil nâmert ile dahi mert ile
Bu garib Derdliyi **böyle derd ile**
Berbât eder vara vara perçemin

— 30 —

Nûrdan mı yaratmış seni yaradan
Âfet-i devrânım sen safâ geldin
Ayırdılar beni kaşı karadan
Zülf-i perişânım sen safâ geldin

Bu gözlerim seni görünce melek
Dîdelerim rûşen eyledi felek
Gece gündüz Hak'tan eylerim dilek
Ey gönlüm sultânı sen safâ geldin

Beni Mecnûn etti ol saçı Leylâ
Bana aşkı veren hazret-i Mevlâ

Biçâre Derdliyâ durma kan ağla
Güzeller sultanı sen safâ geldin

— 31 —

(Nahnü Kasemnâ) da taksimde Mevlâ
Bu noksan kısmeti bana mı verdin
Âleme sefâlar eyledin ata
Derd ile mihneti bana mı verdin

Geleli dünyâya rahm-ı mâderden
Gönül şâd olmadı gamdan kederden
Türlü sıkıntılar geçirdik serden
Mevlâm kasâveti bana mı verdin

İçirdin feleğin câm-ı zehirini
Gam bulutu tuttu gönül şehrini
Yeter bunca demdir çektim kahrini
Diyar-ı gurbeti bana mı verdin

Bu nasıl tecellî bu nasıl hikmet
Serpilmiş cihâna dâne-i kısmet
Derdli'yi gurbette koydun âkıbet
Firâk-ı hasreti bana mı verdin

— 32 —

Gerçi espinâza süvâr olmuşsun
Ne kaçar ne kovar ne tutulursun
Bir yüze gülücü mekkâr olmuşsun
Ne câ

ndan sevilir ne atılırsın

Sitemli sözlerin sanki bir oktur
Ben tabibim dersin merhemin yoktur

İkrâr bâzârında metaın çoktur
Ne alır satarsın ne satılırsın

Yetişir Derdliye **eylediğin nâz**
Hiç insâfın yok mu behey hilebâz
Adam aldatıcı ey baş kumarbâz
Ne oynar ne üter ne ütülürsün

— 33 —

Ben senin Aslından aldım haberi
Aşıklık bilmezsin densizlenirsin
Nafile söyleyip usta eş'arı
Geçip te üst yana şahbazlanırsın

Bir yerde kurarlar bezm-i divânı
Ararsam görünmez mahbûb zamânı
Kimden ezber ettin sen bu yalanı
Güzeli sevdikçe elfazlanırsın

Yutabilir misin sen bu lokmayı
Öğretirler sana ders okutmayı
İncecik eğirip sık dokutmayı
Gider kahvelerde kurnazlanırsın

Derdli'**ya gevherden çekme hesâbı**
Âşıkın yanında var mı cevâbı
Okuyabilmezsin İncil kitâbı
Hemen Aynaroz'da papazlanırsın

— 34 —

Çekmiş keşidesin urmuş okların
Alınışlar sinemi nişân kaşların

Evin barkın harâb etti çokların
Verdi her gönüle ziyân kaşların

Cân telef etmeye kasdı var gibi
Baş başa vermişler çifte mâr gibi
Ali elindeki Zülfükar gibi
Vermez Rüstem'lere amân kaşların

Âşık öldürmeğe tedbir ettiler
Yazdılar fermânını temhir ettiler
Tâtâr-ı gamzenle elbîr ettiler
Kılmaya dil mülkün virân kaşların

Cevrindir hâtırını nâşâd eyleyen
Lütfundur harâbım âbâd eyleyen
Bu garib Derdli'yi **berbâd eyleyen**
Şâhâne bakışın kemân kaşların

— 35 —

Ayaklar altında bıraktı sersem
Her baktıkça senin âhû gözlerin
Düşer de pençe-i aşkına âlem
Süzüldükçe kemân-ebrû gözlerin

Mir'ât-ı Hudâ'dır o al ruhsârın
Kudret manzarası hüsn-i envârın
Seb'ulmesanide sun-u settârın
Saâdet yıldızı mehrû gözlerin

Ziyâret kılmaktır kim fi'li zülfün
Kâbe-i hüsnünedir meyli zülfün
(Veş-şemsi) cemâlin (velleyli) zülfün
Getirir gönlüme korku gözlerin

Derdli aşkın ile böyle sersemdir
Bizlere verdiğin ne câm-ı Cem'dir
Kirpiklerin şimir kaşın mülcemdir
Şehit eyler beni âhû gözlerin

— 36 —

Gayra nazar kılma gel âdeme bak
Ahsen-i sûrette haketti Yezdân
Buyurmuş hakkında Feyyâz-ı Mutlak
Sûre-i (vettîni) hakkında Burhân

Bir nefh-i Cibril'le batn-ı Meryeme
Çün Mesîh bi-peder geldi âleme
(Velekad kerremnâ benî âdeme)
Buyurmuş Kur'an'da Hallâk-ı Cihân

Er odur kim dâim Hakk'a yalvara
Vâsılı hak olur kul vara vara
Her ne ki ararsan âdemde ara
(Allemel esmâ) dır vücûd-ı insân

Bu esrârı bilen gayriyi nider
Salâh üzre olur hak yola gider
Şu miskin Derdli'den kim me'mûl eder
Hakikat bahsinde haylice irfân

— 37 —

Anâsır gömleğin giymezden evvel
Âzâde başıma hünkâr idim ben
Yemekten içmekten münezzeh iken
Manzar-ı Mevlâ'da envâr idim ben

Halk olmuş evvelâ (mülkü melekûd)
Kimse kılmaz iken Mevlâ'ya sücûd
Arşu Kürs levh kalem olmadan mevcûd
İndi mânevide hem-var idim ben

Ezel bi-derd idim bir Derdli **oldum**
Makam makam gezdim cihâna geldim
Kendimi (Ahsen-i takvim) de buldum
Hak ile vâkıf-ı esrâr idim ben

— 38 —

Medhine meddâh olalım
Hüsrev-i hûbân güzelim
Vasfına sözler bulalım
Dinleye yârân güzelin

Benzeyemez hûri melek
Hizmetine çektik emek
Saça altun tarak gerek
Zülfü perişân güzelin

Dayanamam nazlarına
Dudu gibi sözlerine
Çekme sezâ gözlerine
Kühlû İsfahân güzelin

Söyleme efsâne gibi
Bakması bigâne gibi
Şem'ine pervâne gibi
Yan güzelin yan güzelin

Söylese diller dolaşır
Bakmaya gözler kamaşır
Sırmalı kaftan yaraşır
Serv-i hırâman güzelin

Burnu zer hırızma ile
Alna altın dizme ile
Başta oya yazma ile
Yakışır elvan güzelin

Var mıdır âlemde eşi
Seyreyleyin bu güneşi
Gönüldedir hep ateşi
Hoş olur Türkmen güzelin

Yanağı gül gonca femi
Kendi aşiret hatemi
Gezseler Rûm u Acemi
Olmaya akran güzelin

Serv-i sehi kaametine
Kaameti kıyâmetime
Gelse eğer dâvetime
Kesmeli kurbân güzelin

Erine tâât edelim
Cevrine gayret edelim
Hâneyi halvet edelim
Bir gece milıman güzelin

Cam ile mey süzdürelim
Bezme şeker ezdirelim
Seyrederek gezdirelim
Bağ ile bostan güzelin

Dertli-i üfkendeleriz
Vasfını gûyendeleriz
Cân baş ile biz bendeleriz
Şimdi (Âlişân) güzelin

R

— 39 —

Aşk derdine dermân sordum âlemde
Ne Eflâtun bilir ne Lokman yazar
Erbab-ı aşk olan kalır mâtemde
Anların ahvâlin perişân yazar

Bulunmaz âlemde böyle dil-rübâ
Aşk-ı muhabbeti başlara belâ
Münkir öldürmen sevabdır ammâ
Kâfir müftü üstümüze kan yazar

Derdli **aşk yolunda olmuştur nâ-kâm**
Alnında yazılı harf-i elif lâm
Hâkimler hakkımda yazamaz ilâm
Yazarsa fermânını (Âlişân) yazar

— 40 —

Gönül gemisini engine salma
Aşk bahrinde rüzgâr eser demişler
Gark olup girdâb-ı mihnete dalma
Gemiyi kurtarmak hüner demişler

Rızk için üzüntü çekme âlemde
Rezzâk ismi varken levh-i kalemde
Gücün kolayı var kalma elemde
Attan inen yine biner demişler

Sen hakkına râzı olman mı Derdli
Çok geldin cihâna ölmen mi Derdli
(Nahnü kasemnâ) yı bilmen mi Derdli
Hak'tan ne gelirse kader demişler

— 41 —

Ricâm senden budur kaadir ilâhi
Kudretinle yâre hakikatler ver
Sensin cümlemizin püstü penâhı
Bitmez hazînenden basîretler ver

Hiç kulak vermedi yâr figaanıma
Bülbül gelmez oldu gülistânıma
Al benden ateşi düşür cânıma
Bana sabır yâre muhabbetler ver

Derdli hasret ile geçti zamânım
Ecel yakın geldi gelmez cânânım
Söyünmez bir ateş çıkmaz dumanın
Aşkınla yandırıp harâretler ver

— 42 —

Âşıkları diyâr diyâr gezdiren
Herkes bilir zülfü perîşânındır
Güzellik hatmolmuş toplanmış sende
Benlerse (Yusuf) tan bir nişanındır

Ben Mecnun misâli bir akl-ı zay'ım
Bir miskin kıyâfet bir bi-nevâyım
Han değilim şah değilim gedâyım
Gedâya mürüvvet senin şânındır

Çoktan beri eşiğini beklerim
Derd üstüne derd oturup eklerim
Gel rüzgâra verme bu emeklerim
Bu Derdli hep senin perişânındır

— 43 —

Bir yere cem olsa üç beş âşıklar
Anlar birbirini seyran ederler
Dönmez ikrârından kavli sâdıklar
Muhabbet sırrını pinhan ederler

Olsaydım onların dârına berdar
Muhabbetleriyle oldum târümâr
On iki koyunum on dört kuzum var
Gönül yaylâsında cevlân ederler

Derdli dertlerine düşelden beri
Gâhi geri gider gâhi ileri
Çağırsan münkiri girmez içeri
Muhabbete kuru bühtan ederler

— 44 —

Hatırlayıp sorar m-ola hâlimden
Kirpikleri kara kalem kaşlı yâr
Zikri fikri gitmez oldu dilimden
Anadan gülmedik garib başlı yâr

Aşk atına binmiş olsam yarışmaz
Gözüm yaşı deryâlara karışmaz
Çoktan beri küsülüdür barışmaz
Benim ile mercimeği taşlı yâr

Derdli **seril sefil gurbet ellerde**
Boş yere şöhreti gezer dillerde
Belki gelir diye gözü yollarda
Elleri kınalı gözü yaşlı yâr

— 45 —

Yâr neden hazzeder neden hoşlanır
Bilmem aceb nenin müptelâsıdır
Gönül gâh söyünür gâh ateşlenir
Ne çâre çekmeli aşk belâsıdır

Gönül gemisini engine saldım
Mihnet çıkmazında eğlenip kaldım
Yüz bin aman dedim bir bûse aldım
Hâsılı ömrümün kan bahâsıdır

Canlar fedâ olsun o âhu göze
Hiç doymak olur mu bu şirin söze
Bin tekellüm ettik bakmadı yüze
Bilmem o yâr kimin âşinâsıdır

Derdli **vazgeçer mi hiç güzelinden**
Henüz haber aldı seher yelinden
Verdiği bûseler lâl-i lebinden
İftâr-ı vaslının diş kirasıdır

— 46 —

Hamdülillâh esti bahar yelleri
Kış gitti bağlara geldi ilkbahâr
Yeşile boyandı çimen illeri
Çiçekle süslendi doldu her diyâr

Sarı Çiğdem evvel geldi dünyayâ
Menekşe baş eğip durdu duâya
Seherde bülbüller başlar nevâya
Ağaçlar fidanlar verir berk ü bâr

Sanki su yürüdü herbir dırahta
Sümbül saçaklandı bağlandı ahda
Gül pâdişâh oldu oturdu tahta
Üsküflü goncalar sanki tâcıdâr

Soğuklardan yandık çok çektik zârı
Mevlâm hele şükür kurtardı bâri
Ey Derdli medheyle sen de bahârı
Cihâna bir ziynet verdi kirdigâr

— 47 —

Ezel divânında Hakk'ın kalemi
Yazmış alnımıza kara yazılar
Bir yandan ayrılık bir yandan hasret
Aheylesem yaralarım sızılar

Aksine dönmekte bu çarh-ı devrân
Bilmem bu sözümde var mıdır noksân
Biz gurbet elinde sefil, sergerdân
Bilmem ne haldedir körpe kuzular

Derdli ölüm haktır âsân demişler
Ölümden beterdir hicrân demişler
(Hubbül - vatan - min-el-imân demişler
Gönül ol sebebden vatan arzûlar

— 48 —

Dün gece uykuda aşk bâzârında
Gördüm cânân ile cana değiş var
Bir zaman eğlendim kırklar dârında
Ne bundan geç derler ne bir alış var

Bir satranç düzerek yâr ile bile
Sürdük piyâdeyi atlar da gele
Rûhu ruha verdik kaldık fil file
Sakın fürs evinden şâhına (kış) var

Candan sultânıdır habib Derdlinin
Neylesin derdine tabib Derdlinin
Yanıp yakıldığı garib Derdlinin
Pek de boş değildir bunda bir iş var

— 49 —

Şarâb-ı lâlinin lezzeti dilber
Ne âb-ı Kevserde ne Zemzem'de var
Mûcize enfasın ey verd-i ahmer
Ne Mesihâ'da var ne Meryem'de var

Bu eda bu etvar bu serv-i kaamet
Nedir bu sendeki yosma kıyâfet
Bu atâ mürüvvet böyle sehâvet
Ne Bermekî'de var ne Hâtem'de var

Derdli der ki nedir bu şîrin sözler
Bu şive bn işve bu cilve nazlar
Bu kemân ebruler bu kara gözler
Ne hûri peride ne âdem de var

— 50 —

Şairlik dâvâsın sürme ey gönül
Huzûr-ı devlete âkilâne var
Benlik kapısından girme ey gönül
Bûseyle dâmânın dervişâne var

Düş yoluna göz yaşların silerek
Bâzı ağlıyarak bâzı gülerek
Kendini tanıyıp haddin bilerek
Benlik eylemeyip ârifâne var

Ehl-i aşk olanın yüzü yerdedir
Bu benlik dâvâsı aşka perdedir
Dedim ki Derdliye dermân nerdedir
Dediler devletli (Âlişân)e var

— 51 —

Harâba kul olduk bezm-i âdemde
Âbâd olsak da bir olmasak da bir
Düştük çâre nedir dâme âlemde
Âzâd olsak da bir olmasak da bir

Aşk od'una yanmış ciğer kebâbız
Hicr ile giryânız dîde pür-âbız
Yapılmış yıkılmış hâne-harabız
Âbâd olsak da bir olmasak da bir

Biz Şirin elinden aşk meyin içtik
Hak ile bâtıl'ı fark edip seçtik
Varlık dağlarını deldik de geçtik
Ferhâd olsak da bir olmasak da bir

Ey Derdli âlemde biz şâh-ı diliz
Hak'tan hakîkatten âgâh-ı diliz
Tarik-i esrâra hemrâh-ı diliz
İrşâd olsak da bir olmasak da bir

— 52 —

Er yolunda bn âleme gelenler
Cümlesi (Ali)ye server dediler
Cümle evliyâlar cümle erenler
Binbir ismin birin (Haydar) dediler

Binbir selâm olsun o nesl-i pâke
Esrâr-ı Murtazâ sığmaz idrâke
Bir kez muştasını vurunca hâke
Cümle kâfir (Allah ekber) dediler

Aleviyim Hüseyniyim Haydari
Olsa idim Kanıberinin kanıberi
Şah Nakî'le Takî, Mehdî, Askeri
Derdli yollarında kemter dediler

— 53 —

Kanâat mülkünün pâdişâhıyam
Dârâ tü devletim (sabûren şekûr)
Hep yaradılmışın pür günâhıyam
Evrâd ü ezkârım (afüvven gafûr)

Varıp bir ağaçtan hitab alırdı
Vahyi ilâhîye hayrân kalırdı
Akl u fikri koyup hâmuş olurdu
Musaya tecelli gösterdikce Tûr

Dört melek halketmiş hallâk-ı cihân
Her biri hizmete hazırdır her ân
Mikâil'e yağmur Cibrîl'e Kur'ân
Ezrâil'e ervâh İsrâfil'e sûr

Ehli aşk olanda nâmûs âr olmaz
Aşkın deryâsında had kenâr olmaz
Feleğin dönüşü ber-karâr olmaz,
Vaktolur hükmeder Süleymân'a Mûr

Beni Mecnun eden bir saçı Leylâ
Sevdâsı başından gitmiyor hâlâ
Derdli hüner budur yazdıysa Mevlâ
Kazaya râzı ol belâya sabûr

Ş

— 54 —

Mürüvvet kılsana be hey bi-vefa
Âşıklar yolunda hûn yâze çekmiş
Evrâk-ı hüsnüne vâcib-Teâlâ
Rişte-i cânımdan şirâze çekmiş

Görmedim âlemde emsâlin güzel
Vasfına yazmışım nice bin gazel
Kaşların nakşeden nakkaaşe ezel
Pergeller çevirmiş endâze çekmiş

Câm-ı mey yollamış nûş etsün diyü
İçsin de hâtırın hoş etsün diyü
Nâle vü feryâdım nûş etsin diyü
Hüseyni perdesin hicâza çekmiş

Aşkı bana vermiş zikretsin diyü
Baksın cemâlime şükretsin diyü
Ehl-i aşk olanlar zikretsin diyü
Derdli aşk defterin beyâza çekmiş

— 55 —

Makbul-ü mergub-ı Mevlâ olursun
Aşk ile dökersen eğer kanlı yaş
Giderek ârif ü dânâ olursun
Tevekkülde karar edersen kardeş

Bize cevr eyliyen devr-i felektir
Münafık derûnu demirden pektir
Renkte bir cevherin zâtı gerektir
Sürh ile lâl olmaz herbir kara taş

Ko cefâ eylesin hâbib Derdli'ye
Tek dermân etmesin tabib Derdliye
Miskin Beypazarlı garib Derdli'ye
Kimi ak külâhı der kimi kızılbaş

T

— 56 —

Minnet eyledikçe aksine döner
Etmiyelim çarh-ı devrâna minnet
Geceler muhabbet şem'ası yanar
Hacet değil mâh-ı tâbâna minnet

Ezberden okuduk aşk kitâbını
Anladık sofunun her itâbını
Saki sundu bize hayât âbını
Kalmamıştır âb-ı hayvâna minnet

Müminler işine münâfık şaşa
Münkirler başını ko vursun taşa
Kanâat tâcını geyince başa
Ne sultâna minnet ne hâna minnet

Erenler bezmine girmez nâ-mahrem
Bu yolda baş veren olurmuş mahrem
Dost derdinden buldu derdine merhem
Derdli etmez gayri devrâna minnet

— 57 —

Gönül hep dursun mu gam zulmetinde
Kalk aydınlık bir mekâna var yürü
Kalma sen câhilin hiç mihnetînde
Himmet ehli bir sultana var yürü

Dosttan bir haber al sabâ yelinden
Dinle ki ne söyler cânân elinden
Aşkın esrârını silme dilinden
Bu ateşle yana yana var yürü

Dedim ki bir pîre: Ey pîr-ı fânî
Pîr dedi ne derdin eyle beyani
Dedim pîre ne Dertli'nin dermânı
Pîrim dedi (Âlişân)e var yürü

Z

— 58 —

Hitâb-ı Elest'te Bezm-i Ezel'de
Sadâkatle ikrâr verenlerdeniz
Gönül gezdirmeyiz gayri güzelde
Biz (Cenâbullah)ı görenlerdeniz

Bir (Kün) emri ile halk oldu dünyâ
Bu kadar mevcûdat bu kadar eşyâ
(Nefahtü min rûhi) dedikte Mevlâ
Vücûd-ı âdeme girenlerdeniz

Bin türlü derd ile bezet Derdli'yi
Gerek kısalt gerek uzat Derdli'yi
Bâb-ı velâyette gözet Derdli'yi
Yabancı değiliz erenlerdeniz

— 59 —

Sanma sofî bizim rûzemiz yoktur
Ramazan-ı aşkın sayyâmıyız biz
Söyletme derûnda derdimiz çoktur
Derdde noksan değil tamâmıyız biz

Yoktur halâsımız aşk esîriyiz
Memâlik-i aşkın şâh u mîriyîz
(Yetîm) âyetinin müfessiriyiz
(Hel etâ) dersinin îmâmıyız biz

Derdden hâlî değil dil-i şâdımız
Onunçün Derdli kaldı âdımız
Kıyâmete değin yok âzâdımız
Âl-i Muhammed'in gulâmıyız biz

— 60 —

Âşık olan gezer gurbet illeri
Böyledir mürşidden icâzetimiz
Sıdk ile tutmuşuz tevekkül bâbın
Gün-begün artmakta kemâlâtımız

Âşıklar ta'n etmez yoksulu bayı
Gönülde bir tutar bayı gedâyı
Esîr-i aşk olan bilmez safâyı
Bizim gam çekmektir safahatımız

Derdli gurbet elde kaldı bî hemtâ
Görünmez gözüne cevher-i yektâ
Ricâm budur sana hazret-i Mevlâ
Nasîb et bizlere vilâyetimiz

— 61 —

Sevdâ-yı mahbûbtan gönül usandı
Güzeller cefâdan niçin usanmaz
Demez ki üftâdem odlara yandı
Hak'tan hayâ kılmaz kuldan utanmaz

Tîr-i müjgânlarm câna dayandı
Vücûdum serâpa âteşe yandı
Feryâdımdan halk-ı cihân uyandı
Dîde-i ikbâlim niçin uyanmaz

Ayaklar altında bıraktı sersem
Bâri ölmeden bir vaslına ersem
Derdli hasretinle cân verdi desenı
Gelse mezârımı görse inanmaz

— 62 —

Bîr fâsikın iki dâne oğlu var
Zencir taksan haşre kadar uslanmaz
Sanki Firavından gelme kolu var
Hakikatın kucağına yaslanmaz

Kimisi fitnedir kimisi şeytân
Kimisi Yezid'tir kimisi Mervân
Arş ü kürsü levh ü kalem Asumân
Ay gün yere düşer ammâ paslanmaz

Kimisi varlıdır kimisi yoklu
Kimisi azlıdır kimisi çoklu
Darb-ı mesel çıkmaz domuzdan toklu
Bir gölge ki suya düşer ıslanmaz

Muhanet cebînin dibidir delik
Var git riya torbasının dibin dik
Riyâ ile namaz kılma eşek . .
Şeriat tarikat ile süslenmez

İptidâ mektebe gider bir uşak
Şerîatten bağlar beline kuşak
Kendini âlim mi sandın zil taş.k
Her mecliste ülemâlık taslanmaz

ARUZ İLE OLANLAR

A

— 1 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Çarh-ı bi-insaf kılur çoktandır istiğnâ bana
Rahm-ı mâderden de dar oldu geniş dünyâ bana

Gördüler keyfiyyet-i hâl-i perişânım benim
Dostlar acır ağlar yanar güler âdâ bana

Bi-vefâlar dâmenin tuttum elimde kaldı hep
Dâmen-i pâkin müyesser eyledi Mevlâ bana

Çeşme-i câvid gerekmez mâden-i zer istemem
Âb-ı hayvandır sesin hâk-i derin kimyâ bana

Gerçi haccetmek dilerdi Derdli-i **dîvâne-dil**
Âsitânın hâki oldu Kâbe'yi ulyâ bana

— 2 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Ehl-i âşkın nârasından geldi bu gayret bana
Sâlik-i Hakk'ım ki hiç lâzım değil şöhret bana

Mevsim-i gül geldi seyrettim şukûfe kesretin
Sırr-ı Hakt'an her çiçek gösterdi bir ibret bana

Dergeh-i pîr-i mugaanın hizmetin terk itmezem
Hizmet-i pîr-i muga her vech ile izzet bana

Tekke-i pîr-i harâbâtın mukîm-i hasıyım
Bir nigâh-ı iltifâtidir hemen devlet bana

Kendim-i rüsvâ-yı âlem eyledim aşkile ben
Her melâmet taşları geldikçe bir nîmet bana

Câme-i dîbâyı bahşettim cihânın halkına
Aşk ile yahşı abâmız yahşı bir kisvet bana

Cennet'in hûrîlerin gösterseler dönmeni yönünı
Görmesem rûyin senin Düzahı olur Cennet bana

İltifat etmez cihâna Derdli **abdâlm senin**
Cilve-i devri felekten hoş gelir halvet bana

— 3 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Bin gönül almış nişan her tığ-ı müjgânına
Girmek ister merhâmetsiz ehl-i âşkın kanına

Ayni ibretle nazar kıldım cemâl-i pâkine
Kâfirin küfrüne benzer mü'minin imânına

İnmeyiz değdikte her dânesin bir lü'lüyanı
Var tamâlı etme sakın asılmağa gerdânına

Berk-i terdir rengini tağyir edersin goncanın
Esme ey bâd-ı sebâ girme gönül bostânına

Vasf-ı hûbândan ferâgat geldi Derdli **çâresiz**
Bir gazel yazdm bugün mahbûbların sultânına

— 4 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Gerçi kim dil verdik anıma hûbların serdârına
Bir nigâh-ı merhamet kılmaz dil-i bimârına

Âb-ı âteş hâk ü baddan gör ne bünyâd eyledi
Sad hezâran âferin ma'mûr eden mi'mârına

Gerçi çok sözler bilirsin vâiz amma neyleyim
Aklın ermez âşıkı sâdıkların esrârına

Her giden âşıkları divâne eyler koyverir
Âferin pir-i muğanın hâne-i hummârına

Kâfirin küfrü bizim îmânımızdır tâ ezel
Tâ ezel dil bağladık (kaalû belâ) ikrârına

İyd-i Edhâ gelse kurban eylese âşıkları
Derdli **can vermek diler şemşîr-i cevher-dârına**

— 5 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü feûlün
Katlan dil-i divane güzeller belâsına
Hûblarda cefâ âdet imiş mübtelâsına

Gel mihr-i vefâ sûretini tut ciğer köşem
Genc başın için koyma beni el sırasına

Yâvuz göze uğrar deyü ol tıflı nevresin
Simli hamâil takmış ninesi yakasına

Bir şeb bize teşrif buyurun diyü o şûhun
Yalvarsam aceb olmaz mı bir kez lalâsına

Yelme bükünme vadey-i hayrında gönül ey
Var mı ulaşan aşk yolunun müntehâsına

Tûtî gibi her güftü şirin olmağa sebeb
Kundakta şeker kattı lalâsı mamasına

Terk eyle bugünden geri sevdâyı vü aşkı
Ey Derdli **anın kimler erişmiş vefasına**

— 6 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Vech-i pâkin görme gelmekten murâd eyvânına
Arkamızdan söylemek aslâ düşer mi şânına

Bizlere gösterme Hâtem-veş sehâvet resmini
Bir nice muhtaç miskinler gelirken yanına

Ehl-i aşka bir muhabbet tâ ki devlettir veli
Böyle ef'âli yazık vermem senin irfânına

— 7 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Kanda görsem nâzenin nîm-i nigâh eyler bana
Taht-ı zülfe gizlenip vechin siyâh eyler bana

Bûseler ikrâr eder durmaz sözünde tez döner
Mevlevîdir sevdiğim her dem külâh eyler bana

Zülf-i Leyli'mdir cemâl-i pâk-i yârin gündüzün
Bir yüzün şems eyleyüp birinde mâh eyler bana

Halk-ı âlem aşk ile rüsvâlığım seyretseler
Kâfir olsa hâlimi gördükte âh eyler bana

Mülk-i dilde hükmeder sultânıdır ben Derdli'**nin**
Her ne cevretse vefâdır pâdişâh eyler bana

— 8 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Kavm-ı bahtından zuhûr eyler hükümetler bana
Neylesin dânadır amma nesli İbrâhim baba

İsmini tebdil edüp islâma zulmetmektedir
Sûziş-i âhım ile saldım anı Hak'tan yana

Havradan kaçmış haham hâlâ arar bulmak için
Şöyle ikrarsız baka Mûsâ dâhi kalmış dana

Câna yetti ettiğin ey münkir-i dâvâ-yı dîn
Bir belâ gelmez mi dersin cânib-i Haktan sana

Hâk-i pây-i münkir olmuştur Muhammed ümmeti
Ağla hey Derdli bugünden yahşi gün olmaz sana

— 9 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü fâilün
Sersem bakanlar serseri efsâne der bana
Hâlim görenler câm ile mestâne der bana
Yanar yakılır bir kaşı kemânedir bana
Yâ bir cemal-i envere pervânedir bana

Derdden bilenler mahşere dek yana der bana
Bi derd olanlar şübhesiz dîvâne der bana

Zehri sitemle soldu benim gonca-i zerdim
Baş koymuş idim ben yoluna candan severdim
Tâ mahşeredek kan dökmez isem ben de nâmerdim
Geldikçe yâda artmadadır gün-begün derdim

Derdden bilenler mahşere dek yana der bana
Bi derd olanlar şübhesiz dîvâne der bana

Hep çektiğim şâh-ı şehîd-i Kerbelâ derdi
Koy ben çekeyim haşre kadar bi-devâ derdi
Kan ağladığım ol Hasan-ı Müçtebâ derdi
Zâr eylediğim derdli benim Murtazâ derdi

Derdden bilenler mahşere dek yana der bana
Bi derd olanlar şübhesiz dîvâne der bana

— 10 —

Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün fâilün
Ciğer köşe-i Fâtime dü çeşm-i Murtazâ
Ol bağ-ı nübüvvette iki verd-i dilküşâ
Bir katre dem-i pâkine yetmez iken bahâ
Kühl gibi çekti gözüne deşt-i Kerbelâ

Zâlim nice kıydın sana nettiydi Mustafâ

Mahşer yerine gelmez misin yarın ey Yezid
Ceddi Muhammed açsa gerek livâ-yı Hamid
Taht-ı livâya gelme yüzün kara ey pelit
Nâm ü nişânın olsa gerek anda nâ-bedid

Zâlim nice kıydın sana nettiydi Mustafâ

İnsaf yolunu tutmadınız Kavm-ı bâtılân
Bunca yetîm-i pâke cefâ kıldınız hamân
Kimse diyemez sizlere bunlar da müslümân
Kan ağladılar bu işe zemîn ü âsüman

Kâfir nice kıydın sana nettiydi Mustafâ

Bu vâkıadır derdlimi efzûn eden benim
Bu kaziyyedir gönlümü mahzun eden benim
Bu zikr-i hikâyet günümü dûn eden benim
Bu fikr-i musîbet ciğerim hûn eden benim

Kâfir nice kıydın sana nettiydi Mustafâ

Lânet Yezid'in canına yek anda sad hezâr
Taştan taşa çalsın başını bulmasın karâr
Yad eyle bu mersiyeyi yan ağla dilfikâr
Derdli sana benzer muhibb-i hanedân mı var

Kâfir nice kıydın sana nettiydi Mustafâ

E

— 11 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Âşık-ı sâdık muhibb-i Mustafâ derler bize
Derd ile gayret-keş-i âlî-abâ derler bize

Biz gürûha sorsalar ey kavm siz kimlersiniz
Tâbiî şâh-ı velâyet-Murtazâ derler bize

Aşk ile tiğler çekip münkîre karşı durmuşuz
Ol sebebten kavm-ı Süfyân-eşkîyâ derler bize

Cân ü baş terk eyledik bizler imâman aşkına
Bende-i şâh-ı şehid-i Kerbelâ derler bize

Gerçi ben bir Derdliyim derdim yetimler derdidir
Çek elin bizden tabîbâ bî-devâ derler bize

— 12 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü mefâilün
Şehâ kaldır meded zülfü semen-sâyı süründürme
Düşürme hâke lütfet ehl-i sevdâyı süründürme
Sürünsün gam değil ağyar beyim uşşâka hâcet ne
Yanınca gezmesin bârî bu rüsvâyı süründürme

Devâ-yı vaslın ey cânâ hayât ise bakasın kes
Koma bin dürlü ilietle bu derdin mâcerâsın kes
O kem-perver deme şâhım cevâb eyle arasın kes
Adalet vaktidir şimdi bu dâvayı süründürme

Seninçün çektiğim derd ü belâ -yı bîşumâr eyle
Ya öldür yâ azad eyle ya gel zahm-ı timâr eyle
Ya sun lâl-i lebinden bende-i aşkın humâr eyle
Ya çal taşa kırılsın câm-ı salıpâyı süründürme

Kıyâmet haşre-dek câna gönülde gam sürünsün mü
Süründürdün yetişmez mi dahi bir dem sürünsün mü
Bu halde Derdli-**veş mihnetdeki âdem sürünsün mü**
Gel insâf et medet şâhım bu ednâyı süründürme

I

— 13 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Kurb-ı Hakt'an dûr-olur dünyâda çok mâl olması
Hakk'a yol vermez begâfil dehre meyyâl olması

Pâdişâh da râhât olmaz saltanat kaydın çeker
Pâdişâhtan yahşidir aşk içre abtal olması

Atlas-ı dîbâ giyinmekten de yeğdir âşıka
Başta bir tâc-ı kalender hırka vü şâl olması

Vâizin bezminde hasret dinlemekten yeğ gelir
Gûşe-i vahdette öz hâlinde hoş hâl olması

Derdli **dostum kadrin anlatmak içindür âleme**
Çâr-şûy-i kabiliyet içre dellâl olması

— 14 —

Mefâilün **mefâilün** mefâilün mefâilün
Vefâsın görmedim ol şûha meftûn olduğum kaldı
Düşüp sevdasına âlemde malızûn olduğum kaldı

Görüp göz yaşıma rahm etmedi devletlü sultânım
Döküp âb-ı sirişki dîde-pür-hûn olduğum kaldı

Cefâ vü cevrine râzı olurdum ben o dildârın
Ana vâdettiğim cân işte medyûn olduğum kaldı

Ümidim Derdliye dermân edersin der idim hâlâ
Senin derdinle şâhım derd-i efzûn olduğum kaldı

— 15 —

Müstef'ilün feûlün müstef'ilün feûlün
Bir şem'a ki yakacak pervanesiz kalır mı?
Gavvâs olan bu bahre dürdânesiz kalır mı?

Mürşidimiz mey füruş kûy-i muğan bekleriz
Meykede-i âşikan mestanesiz kalır mı ?

Canâne canı vermek kolay gelir âşıka
Nakt-i cânın sarfeden cânânesiz kalır mı?

Derd ü belây-ı dosttan kılma teşekki Dertli
Dost derdine düşenler canânesiz kalır mı?

İ

— 16 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Gülşen-i âlemde bir nev-es fidân eğler beni
Çeşm-i âfet kaamet-i serv-i revân eğler beni

Bağlasan zencîr-i muhkemlerle durmaz gönlümüz
Ah ne çâre bir melek meşreb civân eğler beni

Gerçi eğlenmek ne mümkündür şu menhûs beldede
Bir gönüller uğrusu ebrû-kemân eğler beni

Bağbân sormaz mısın bir kerre ahvâlim benim
Meyve-i rûyindeki amber-feşân eğler beni

Derdli **herbir yerde eğlenmezdi ammâ neylesin**
Lütfu çok ihsanı çok bir (Âlişân) eğler beni

— 17 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Eyledin zülfün gibi âh perişan hâlimi
Sormadın rahm eyleyip bir kez benim ahvâlimi

Baksalar bunca müneccimler nücûm-ı bahtıma
Burc-u akrebde görürler kevkeb-i ikbalimi

Zâhidâ züht ü riyan korkup mukaabil gelmeye
Koysalar mizane ger tac-ı kalender mâlimi

Hamesin alsun ele söylen (kirâmen kâtibîn)
Her nice lâyıksa yazsun defter-i âmâlimi

Kavse döndü kaametim bâr-ı belâyı çekmeden
Ey felek zulmeyleyip büktükçe büktün dâlimi

Câme-i zinetierin arzeyleme bakmam felek
Hil'ât-ı Behrâm'a vermem hırka-i abdâlimi

Kays ile Ferhâd rüsvâlıkta geçmişler velî
Gümbet-i çarlı-ı felek görmüş değil emsâlimi

Derdli **nâmını yazmışım serlevhâ-i dîvânıma**
Hayr ile yâdeylesün her kim okur icmâlimi

— 18 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Dilbere gülşâne doğru gel dedim gelmem dedi
Bezm-i âşikaana doğru gel dedim gelmem dedi

Gel dedim gelmem dedi nedir murâdı dilberin
Yürü bizden yâna doğru gel dedim gelmem dedi

Gel ciğer pârem dedim durdu kadeh nûş etmeye
Sakî-i devrâna doğru gel dedim, gelmem dedi

Hatır-ı uşşâkı gözle şâhım ihmâl eyleme
Ol ulu meydâna doğru gel dedim gelmem dedi

Derdli **cân kurbânın olsun bir kadem bas yanına**
Ey gülüm eyvâne doğru gel dedim gelmem dedi

— 19 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Şerbet-i la'l-i lebinden behreyâb ettin beni
Mısr'a sultan bir şeh-i âlicenâb ettin beni

Ey mürüvvetsiz vefâ bâbında sen kendin gibi
Nâtemâm idrâk edüp nakıs hesâb ettin beni

Arz edüp bin fend ile yüz bin muhabbet cânıma
Gâm-yâb ol her ne denlü gâm-yâb ettin beni

Hayli dem bilmez idim aşkın başımda bend iken
Hızr imiş aşkın senin gamdan âzâd ettin beni

Derd ile Eyyûb gibi cândan açıp bin pencere
İnledüp menende-i derdli dolap ettin beni

Gösterip evrâk-ı hüsnün hattını ben Derdliye
Ders-i cevrinle beğim ehl-i kitab ettin beni

— 20 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Râz-ı aşkın dilde pinhân eylerim cânım gibi
Sine-i gencinede mahfuzdur îmânım gibi

Nâle-i feryâdına bâis nedir bülbül senin
Yoksa bir goncan mı vardır vird-i handânım gibi

Geşt-i âlem eyleyüp gezdim cihânı bulmadım
Lâciverdî kubbenin altında sultânım gibi

Gülsitân-ı âlemi bir bir temâşâ eyledim
Bir sanevber görmedim serv-i hırâmânım gibi

Hâk-i dehre günde bin kerre su verse bağ-ban
Bitmemiş bitmez felek devrinde bûstânım gibi

Çok gönüller gezdin ey abdâl-ı aşk seyyâh olup
Bir harâba uğradın mı kalb-i vîrânım gibi

Rişte-i reyhâna teşbîh etme zülfün Derdli ya
Sünbül-i bağ olmaya zülf-i perişânım gibi

— 21 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü feûlün
Çekmek dileye sîneye ol haddi nihâli
Ref eylemeli evveli gönlünde melâli

Zîrâ o şuhun gönlü yine öyle virandır
Gam âteşine yanmada pervâne misâli

Yazık o ciğer pâresine merhamet eyle
Evvel alıver sineye gencîne-i mâlî

Tahsîlden evvel boş yere hiç resm alınır mı
Sizlerde beyim böyle midir âdet-i vâli

Her lâhza ki gayrette kusûr etmedi Derdli
Ey kân-ı sehâvet hele fikr eyle şu hâli

— 22 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Nolduğun bilmez hakîkat içmeyenler bâdeyi
Dahl-i nâbercâ ederler mest-i hatt-ı sâdeyi

Câm-ı lebrîz-i peyâpey sen bana sun subha dek
Gel bu şeb terketme sâkî meclis-i âmâdeyi

Dost vâkıftır benim derd-i derûn-u hâlime
Var mıdır arz etmeye hâcet dil-i üftâdeyi

Arş-ı Rahman'dır tecellîgâh-ı sübhandır gönül
Anda hâkim eyleme her gördüğün şehzadeyi

Neylesün Derdli **beğenmez göremez aslâ lâtif**
Nezd-i âşıkta mey-âlûd olmayan seccâdeyi

K

— 23 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Kapladı baştanbaşa dünyâya mâfihâyı aşk
Çarh-ı gerdûna zer-efşân eyledi kimyâ-yı aşk
Âlem içre her kişi andan haberdar olmasun
Yâ ne bilsün neydüğün nûş etmiyen sahbâ-yı aşk

Can gözün hâbdan uyandır sen dahi yananı gör
Âteş-i aşk içre gel pervâne-veş yananı gör
Râh-ı aşk içre kadem bas âşık-ı meydânı gör
Her biri bir nâm ile sürmektedir dâvâ-yı aşk

Sad hezâr tahsin ederler Derdliyâ **nazmın gören**
Gerçeği fehm eylemez esrâr-ı aşkı bilmeyen
Var ise gelsin fütûh-u dâr-ı aşk oldum diyen
Dil derûnun içre her yüzden versin fetvây-ı aşk

— 24 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Zârımız keşfetmeğe keşşâf olan bir er gerek
Gönlümüz bendetmeye ancak iki dilber gerek

Sâyile olmaz imiş câh-ı serîr-i saltanat
Tâlii başta kulun eşref gerek yâver gerek

Dürrü safız zîr-i pâda kalmışız biz neyleyem
Hâkten farketmeğe üstâd bir zer-ger gerek

Sâf olur cümle alâyıkten sabırla bir kişi
Pûta-i sabre tahammül kılınağa bir er gerek

Vâsıl olsun sâyü gûşişle ocak-ı maksada
Derdli**ya heyhat ana devletlice bir ser gerek**

— 25 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Çekme tesbih-ü riyâ meyhânede peymâne çek
Dâmen-i pir-i mugânı koyma elden câna çek

Meclis-i vâizde ey dil câna sikletler gelür
Âlem-i kesrette durma al başın bir yâna çek

Çille-i zühd-i riyâyı çekmeden olsun hâlâs
Ali rif'atlerde dursun zâhidi urgâna çek

Çekme târ-ı zülfünü her kadri nâbûd boncuğa
Rişte-i ümmîdi vaslın lü'lü-ı mercâna çek

Gayre çekme ey gözüm nur-ı cefâ şenışîrini
Etme ihmâl katline gel Derdliyi **dermâna çek**

L

— 26 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Vâsıl olmaksa merâm zât-ı zamâna ey gönül
Tut harâbat râhını gitme yabana ey gönül

Vâiz-i gümrâhların beyhûde pendin dinleme
Nâr-ı duzalı korkusu çektirme cana ey gönül

Cân azîm bir pâdişâhtır çâr anâsır içre kim
Vakt olur ki hükm eder kevn ü mekâna ey gönül

Dâmenin muhkemce tut irşâd eder bir gün seni
Sıdk ile hizmetler et pir-i mugana ey gönül

Şimdiki dîvâne sanman Derdli-i **bîçâreyi**
Tâ Elest kâtibleri yazmış dîvâne ey gönül

M

"Derdli bu mersiyeyi boğazını usturayla kestikten sonra söylemiştir."

— 27 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Kays-veş sahrâlara düştüm çok efgân eyledim
Leyli-veş Beytülhazen'de hûn-ı giryân eyledim
Câme-i sabrım tutup çâk-i girîbân eyledim
Tîğ-i sabrın derdini ol aşk u dermân eyledim

Gerden-i mecrûhumu kestim kızıl kan eyledim
Kendimi aşkın yolunda şöyle kurbân eyledim

Cânıma evvel benim sûz-i Hüseyn'den geldi nâr
Âteş-i aşkın senin kim çekmeğe tâkat mı var
El nederse koy desün sevdim Hüseyn'i kâr zarar
Gitti elden çâre yok esb-i inân-ı ihtiyâr

Gerden-i mecrûhumu kestim kızıl kan eyledim
Kendimi aşkın yolunda şöyle kurbân eyledim

Tîğ-i aşkı merhem edüp derd-i bî-dermânıma
Kûh-ı sahrâlar dayanmaz âh ile ergaanıma
Bir nişâne eyledim şâh-ı şehit sultânıma
Rûz-u mahşerde gelip baksın benim gerdânıma

Gerden-i mecrûhumu kestim kızıl kan eyledim
Kendimi aşkın yolunda şöyle kurbân eyledim

Kendimi âdem sanırdım hayvân-ı nâtık benim
Hayra dâir bir amel yok fâcir ü fâsık benim
Her nedenlü cevr ederse mihnete lâyık benim
Lâkin ikrârında sabit ahtine sadık benim

Gerden-i mecruhumu kestim kızıl kan eyledim
Kendimi aşkın yolunda şöyle kurbân eyledim

Kıl inâyet rabbenâ Derdli **kulun isyânına**
Rahmetenlil-âlemîn ismi düşüptür şânına
Enbiya vü evliyâ muhtâc senin isyânına
Baş açık yâlın ayâk nice varam divânına

Gerden-i mecrûhumu kestim kızıl kan eyledim
Kendimi aşkın yolunda şöyle kurbân eyledim

— 28 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Kimse bilmezken vücûdum varlığım pinhân idim
Kimseler görmez iken evvel gine insân idim

Ger sorarsan ey hoca evvel mekânımıdan benim
(Kâfı nûn) sırrında ben kurb-ı azîmüşşân idim

Çâr ânâsır içre şimdi şöyle mahbûs olmuşum
Nûr kandilinde evvel manzar-ı sübhân idim

Âkibet devrân beni saldı diyâr-ı gurbete
Âh o günler kandedir kim vasıl-ı cânân idim

Dertliyâ **bilmez misin hükm-ı kader eyler zuhûr**
Hükmüne râm ol deme kim ibn-i filân idim

— 29 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Yâri dâvet eyleyip ben hâli kıldım halvetim
Âteş-i âhımla yandırdım çerâğ-ı zülmetim

Tâlib-i hûri gılman olduğumun vechi var
Zât-ı Hakka vâsıl olmaktır hemîşe gayretim

Saki-i gül-çehre verdi sâfî meydir Kevser'im
Dergehi pir-i muğan ibret-gâhim hem Cenneti'm

Kabrimi bünyad eden baksın vasiyetnâmeme
Üstüme seng-i melâmetle yapılsın kümbetim

Gayre şerh et hoca savm u selâtın ecrini
Çok şükür yoktur benim savm u salâta niyyetim

Farzı zâil eyledim vâcib nedir bilmem anı
Bende suç yok ey hoca sünnetçi kesmiş sünnetim

Derd-i aşkı dilde pinhan etmeyüp fâş eyledim
Ol sebebden halk içinde Derdli **oldu şöhretim**

— 30 —

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün
Cemalinden kemâl ahzetmede cismindeki cânım
Sıfât-ı zâtı pâkindir Elest bezminde îmânım

Kemâl-i kudretinden âdemi zât eylemiş zatın
Şükür eşyâ ile halketmemiş hilkatte insânım

Niçin zemmeyledin vâiz beni bezm-i aziminde
Terahhum kılmadın ahvâlime zâlim müselmânım

İbâre torbasın ağzın açarsın kavm-ı nâdâna
Ulûm-ı cüz ile dâvâ kılarsın dersin irfânım

Nedir derdin deyü Derdli **nâçâra sorar mısın**
Risâlet hâtemi Ahmed yolunda şöyle kurbânım

N

— 31 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Dinle dilber evvelâ baştan ne söyler perçemin
Hâl-i ruhsârınla mülk dâvâsın eyler perçemin

Simsiyâh olmuş celâlinden kararmış çehresi
Katil-i erbâb-ı aşk olmak mı ister perçemin

Bak kara yüzlü hele hâtır sayar mı kıl kadar
Meh-cebinin manzarın dîdemden örter perçemin

Sanma kim bâd-ı sabâ değdikçe oynar neş'eden
Hançer-i ebrûlârın gördükçe titrer perçemin

Çok bıçaklardan bakâya kaldı ammâ söylesin
Gördü mü ebrûların şeklinde hançer perçemin

Heft ser ejder gibi Kaf üzre serpilmiş yatur
Mahzen-i hüsnündeki esrârı bekler perçemin

Tâbeserden pâyine meylettiğinden kastı var
Kaamet-i mevzûnunun noksanın örter perçemin

Gösterir uşşâka her târın birer mâr sıhr ile
Fenn-i sihrin nüshasın kılmıştır ezber perçemin

Şâh-ı fes emreylemiş iklim-i Rûm garatına
Leşker-i Sûdân'a etmişler serasker perçemin

Kâkül-i müşkîninin meddâhı olmuş Dertliyâ
Meclis-i rindânede efsâfın eyler perçemin

— 32 —

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün

Niçin âh sevdiğim gençlik edersin dem bu dem dersin
Hevâ-i nefsile tefrik olursun kanda gam dersin

Şu denlü hüsnünü seyreyledim bir bûse vermezsin
Söze gelse bulunmaz ben gibi sâhib-kerem dersin

Neden var bezmi-gâhında ne dem hâliyle hemdem var
Hayıflar ehl-i aşk beyninde kendin ehl-i dem dersin

Şarâb-ı lâ'lin istersen serâser zehr-i hâzırdır
Vefâdan dem urur uşşâkıma cevr istemem dersin

Hakîkat nağmesin bir hayli dem sâzında gördükçe
Kulağın çınlasın kande aceb Derdli **dedem dersin**

— 33 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Yârı bil ağyarı bil aklın başında var iken
Fevt-i fırsat eyleme fırsat yedinde var iken

Evvelâ Hak bâdehû devlet rizâsın hoş gözet
İltifât-ı hazreti Sultan Mecid derkâr iken

Âleme cüd ü sehâını kimdir inkâr eyliyen
Gün gibi pertev salan hüsnünde şems izhâr iken

Gayre göstermek ne hacet defter-i âmâlimi
Sen mürüvvet mâdeni sancakta defterdar iken

Böyle dermân etmemek lâyık değildir şânına
Dergehinde Dertli-i **biçâreniz bîmâr iken**

— 34 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü feûlun

Kurtulmadı derdinle gönüller semelikten
Buldum reh-i aşkınla telezzüz dedelikten

Bilmez idim ol şehd-i hakikat ne şirindir
Bir ehl-i harâbât bana tattırdı çelikten

Bir noktada kaldım dahi ebcet okumadım
Fark eyliyemem anın için şâh-ı melikten

Seyreylediler halk-ı cihan râz-ı derûnum
Peykânlarının sinede deldiği delikten

Meryem gibi doldurdu derunum dem-i Cibril
Çok şi'ri Mesiha'yı doğurdum gebelikten

Beyneşşuarâ Derdli de bir söz ebesidir
Hâlince tefâhürler eder bu ebelikten

— 35 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Gâhi bittim gülşen-i dehr içre şebbûlarla ben
Gâhı aktım neherler içre akar sularla ben

Geh feleklerde meleklerle berâber gezmişem
Geh refâkat eyledim sahrâda âhûlarla ben

Gâhi ünsiyyette buldum kendimi fark eyledim
Geh sedef karnında hemdemlendim incûlarla ben

Gâhı Ankalarla pervâz eyledim seyr-i semâ
Geh vîrân bekledim künç üzre baygularla ben

Derdli-i nâçârı kurbundan cihâna def edip
Hasret-i cânan ile kaldım bu kaygularla ben

— 36 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Nûr-ı vechin elverir hurşid-i tâbân olmasın
Kadd-i mevzûnun yeter serv-i hırâmân olmasın

İns ü cinn ü dev perî halkı musahhar kılmağa
Hâtemi la'lin yeter mihr-i Süleymân olmasın

Perde çek zülf-ı siyâhınla buluttan rûyına
Meh hacâlet çekmesin hurşîd perîşân olmasın

Ârzû kılmaz Behiştin ekl ü şürbün ehl-i aşk
Lezzet-i aşktır ana firdevs-i rıdvân olmasın

Ehl-i aşk camlar içer îmânı artar şevk île
Sûfiye bal şerbeti olsun da îmân olmasın

Derd-i aşkın def'ine tedbir ü dermân eyleme
Ölmeyince derdine ey Derdli **dermân olmasın**

— 37 —

(Müftî Said Efendi için)

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün

Şarâb-ı mevti elbet nûş eder bunda gelen insan
Hudâ bâki kalır ancak helâk olur cem-i ekvân

Kanî âbâ vü ecdâdın, kanî ensâl ü emcâdın
Fenâdan el çekip gitti nice candan olan ihvân

Husûsâ kim zamânında idi bu müftî sâbık
Bu rütbe ilm ü fazl ile ana da kalmadı devrân

Hemen sen fâtihâ - han ol hûlûs ile gelip bunda
Ki rûh-u pâkine lûtf-u Huda rahmet ede her an

Çıkardı bir adet buldu tamam târihini bican
Bekaaya azmedüp gitti (Said) efendi vey yaran

— 38 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Gûşe-i vahdet niçin olsun sivâdan el çekip
Bir iki gün şu fenâ mülkünde mihmânım diyen

(Fakrü fahrî) (1) ihtiyâr et sen âlâyişten geçîp
Ben (Muhammed) ümmeti hakka müselmânım dîyen

---

(1) Hadîs Şerif: Fakirliğin iftihârımdır.

Kal'a-yı Efrasiyâb'ı ankebut kılmış vatan
Hükme mağrur olmasın taht üzre sultânım diyen

Verse bir çıngı felek dünyâ ve mâfihâ yanar
Hiç temevvüç etmesin deryâyı ummânım diyen

Zâhir ü bâtın sana keşfoldu cümle Derdliyâ
Var ise gelsün bugün meydâna irfânım diyen

— 39 —

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün
Hilâfım yok kasem billâh bu yolda sâhibim sensin
Ben âciz bîkes ü ednâ evet sen sâhibim sensin

Bir âzâtsız kulum dellâl nidâ etse sedâ etse
Dolaştırsa bazarlarda satılsam tâbibim sensin

Muînim dest-gîrim mihribânım yok deyip gezdim
Seni mihr-i vefâ buldum ezelden gaibim sensin

Hekimler oldular âciz devây-i der-i dilden kim
Benim derdim devâsızdır tabîb-i hâzıkım sensin

Benim ismim yazılmış defterin tahtında bir âşık
Ezel bezmindeki tahrir-i hâle kâtibim sensin

Ümidim var bu âciz Derdli'**nin elbette zâtında**
Kerem-kârım efendimsin münâsib lâyıkim sensin

R

— 40 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Sâki-i Kevser-durur Cennette şîr-i Girdigâr
Rahm-i mâderden oluptur (Mustafâ)ya yârigâr
Oldu seyfinden anın din-i (Muhammed) âşikâr
Leşker-i küffârı tîginden geçirdi bi-şümar

Yâ nice methetmeyim dünyâ vü ukbâ nâmı var
(Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikar)

Zevc-i biuti yâ (Muhammed) ibni amını Mustafâ
Tâ ezelden oldu ol sırr-ı nebiyye âşina
Vâris-i peygamber oldur vâkıf-ı sırr-ı Hudâ
Âl ü evlâdına bin cânım dahi olsun fedâ

Yâ nice methetmeyim dünyâ vü ukbâ nâmı var
(Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikar)

Hem Alî'dir hem velîdir hem velâyet şâhıdır
Hem nücûm ü hem şemis hem de felekler mâhıdır
İns ü cinni zâhir ü bâtın da padişahıdır
Kâfirin küfrüdür hem müminin penâhıdır

Yâ nice methetmeyim dünyâ vü ukbâ nâmı var
(Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikar)

Şâfi-i rûz u kıyâmet vâli-i mülk ü velî
Kâşif-i günc ü hakikat evliyâlar ekmeli

Mesken etti kendine inkâr kılanlar esfeli
Mûcizâtı kıldı irşâd delır-i dûnûn eçheli

Yâ nice methetmeyim dünyâ vü ukbâ nâmı var
(Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikar)

Âteşe gül ol dese âteş güliistanlık eder
Güle baksa kahrile güller haristanlık eder
Mûra kılsa iltifât mûrlar süleymanlık eder
Tâşa aslan ol dese elbet o aslanlık eder

Yâ nice methetmeyim dünyâ vü ukbâ nâmı var
(Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikar)

Bildiniz mi siz (Yezid)in bağrının taş olduğun
Zâhiri islâmlığın bâtında kallâş olduğun
Tâ'lı kılman dertleriyle gözlerim yaş olduğun
Ayb görmen Derdlinin **sizler kızılbaş olduğun**

Yâ nice methetmeyim dünyâ vü ukbâ nâmı var
(Lâ fetâ illâ Alî lâ seyfe illâ Zülfikar)

— 41 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Kıl tahammül ey gönül gör ki ne kimyâdır sabır
Aç gözün izhâr-ı candır feyz-i Mevlâdır sabır

Okunur isbat ile âyât-ı (furkan) dört kitab
Bin bir ismin hatm-i mânâlarda kübrâdır sabır

Gör vücûdun kasrını sultânı (hû)dur (hû) diyen
Sûre-i (seb'al mesâni) yed-i beyzadır sabır

Buldular bunda kemâli evliyalar sabrile
Âzm-ı rahın lâkin efsahında evlâdır sabır

Sabr ile cümle murâdı verdi Rabbel-âlemîn
Vird-ü ezkârın senin her demde esmâdır sabır

Gayri geçte birliğin esrârını farkeyle gel
Hem şerîatte tarîkatte ne rânâdır sabır

(Küntükenzen) sırrı bu dünyâdadır bak tâ ebet
Der ki Derdli **hâme-i kudretle imlâdır sabır**

— 42 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Gel melâmet mülküne mâlik olan ol şâhı gör
Ebr olup eflâkı tuttu ettiğim eyvâhı gör

Ey gözüm görme cihânın efser-i hâkânını
Hırka-i abdâlını başındaki külâhı gör

Ebrüvan mihrâbını görmez taşa eyler vücûd
(Ahsen-i takvim)e bakmaz vâiz-i gümrâhı gör

Girme bezm-i zâhide görme mürâî yüzlerin
Dergeh-i abdâla gir de bezm-i hasûllâhı gör

Dön ziyâret eyleme (İbrâhim)in bünyâdını
Derdlinin **kalbin ziyâret eyle beytullahı gör**

— 43 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Çille-i aşkın senin ancak çekerse er çeker
Sanki yaydır kaşların dilber dil-âverler çeker

Er odur çekmez cihânın gusse-i ferdâsını
Saki-i gül-çebre destinden mey-i ahmer çeker

Sûfi çıkmış kürsüye halka ibâre anlatır
Ehl-i aşk meyhânelerde na'ra-i haydar çeker

Pertev-i ruhsâr-ı yâra teşbih etmiş kendisin
Mah-ı nev hurşîd-i tâbân üstüne hançer çeker

Bâdehû mevt gussasın çekmez cihanda Derdliyâ
Sağlığında her gece âğûşa bir dilher çeker

— 44 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Serv-i kaddin seyredip Cennette Tûbâ imrenür
Şerhet-i la'lin şirinden Kevser-i mâ imrenür

Şöyle pür-nûr eylemiş hüsnün Behiştin bâğını
Ehl-i Cennet bağ-ı Ridvan hurî lika imrenür

Zülfünün reyhânına tahsin eder sünbüle gül
Bülbül ağlar gülşen içre derd-i sahrâ imrenür

Hüsn-i hattın vasfına zikrinle hâmem şakk olur
Âyet-i ruyin temâşâsında (esmâ) imrenür

Görse lûtfün âşık-ı biçareler memnûn olur
İşitip eltâfını âlem serâpâ imrenür

Derdliyâ **bir sen misin meftûn olan meh-pâreye**
Heft kişver çâr cihette halk-ı dünyâ imrenür

— 45 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Sırr-ı hak irfân-ı hak aşkın kitabından çıkar
Zâhidâ sanma müfessirler cevâbından çıkar

Her kaçan bin nâz ile dürden tulû ettikçe yâr
Gûyiyâ bir âfitâbdır ki sahâbından çıkar

Defter-i âmâlim içre hâl ü mâzim örtülür
Kisra-i müstakbelim yüzen hisâbından çıkar

Boş değildir zâhidâ köhne abâsı dervişin
Hazneler bilmez misin kasrın harabından çıkar

Aşk ile dâvâ kılıp izhâr-ı imân eylesem
Zannederler Derdliyi îmân hicâbından çıkar

— 46 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Kendisin gizler güzel bilmem ki nemden âr eder
Yârini ağyâr eder ağyârını da yâr eder

Yâri terk etmek dilersen terk-i cân kıl ibtidâ
Âdeti yârin budur âşıkları berdâr eder

Küfr-i zülfün men'eder manzûrumuzdan vechini
Gör ne kâfirdir o kim îmânının inkâr eder

Cem olup ağyâr nâre atsa (İbrâhim) gibi
Himmet-i Mevlâ olunca âteşi gülzâr eder

Derd-i aşkı Derdlinin fâş ettiğin aybeylemen
Varsa her kimde eğer aşk kendini izhâr eder

— 47 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Çözdü hûblar zülfünü aklım perîşân ettiler
Râz-ı aşkın gönlümün halka nümâyân ettiler

İyd-gâhta şehsüvâr-ı dilberân bin nâz ile
Geldiler sevdiklerim meydanda cevlân ettiler

Mâh-ı nevler seyrin eylerken meyân-ı arsada
Esb-i nâzâ çiğnetip hâk ile yeksân ettiler

Gerçi nezr etmiş idim kurbâna cânım anlara
İyd-i vuslat gelmeden beyhûde kurbân ettiler

Seyf çekip nevres civanlar kastı cânım almaya
Tâ serâpâ cism-i cânım kullü hicrân ettiler

Dil-rübâlar mülk-i hüsne Derdliyi nefy etmeğe
Geldiler bir ârâya hakkında fermân ettiler

— 48 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Ok gibi hûblar beni yaydan yabana attılar
Bilmediler kadrimi ehven bahâya sattılar

İyd-i vuslatta güzeller bûse ikrâr ettiler
Vermediler hâsılı bu gönlümü aldattılar

Biri Şirin biri Leylâ bu iki pâkîzeler
Kûh-genle Mecnun'u dağdan dağa atlattılar

Ol kara gözlü gazâli bulmaya iz kestiler
Kelb rakîb ol şûhu da tavşan gibi katlattılar

Gördüler Ferhâd ü Kays efsâne-i aşkım benim
Ben gelince adları zîr-i zemîne battılar

Hâniya vasfettiğin dilber senin sâlih deyü
Dün gice ol dilberi bir bâdeye oynattılar

Gördüm ol hûr-i sıfat ülfet eder ağyâr ile
Hasedinden Derdliyi toplar gibi patlattılar

— 49 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Tîğ-ı aşka çeşm-i hunri derd-i aşk dermânıdır
Tîğine cân vermek ancak âşıkın dermânıdır

Kim dirîğ-i cân eder şimşîr-i aşkından senin
Senden özge sevdiği bîçârenin öz cânıdır

Geldi koç kurbân için İsmâil'e derler aceb
Kalmışam hayrette İsmâil kimin kurbânıdır

Kûh-gen mecnun ne bilsin lezzet-i aşkın senin
Bîri dağlar bekçisi bîri yaban oğlanıdır

Gerçi meşhûr-ı cihân olmuş iki dîvâneler
Biri Leylâ derdlisi biri Şîrîn hayranıdır

Derdli-i biçâreyi derdsiz sanır bi derdler
Ol ise derd ü belâ ikliminin sultânıdır

— 50 —

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün
Senin Cûdun sehâvetkârı mirin hadden efzûndur
Bihamden ahter-i bahtın şeref burcunda meskûndur

Serîr-i izz ü ikbâlin serâser zerle mefrûştur
Atâ vü adl ü ihsânın bugün Hâtem'le mevzûndur

Sana bu mesned-i vâlâ beğim zâten tecellîdir
Velî zâhirde derler gerçi ihsân-ı hümâyûndur

Düâgû bende-i nâçizinim dergâh-ı lûtfunda
Gedâya merhamet kılmak beğim beğlerde kaanûndur

Kusurdan hâli olmaz bir dakîka âsitânında
Efendim Derdliyi bilmez misin sen eski mecnûndur

— 51 —

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün
Dedim dilber senin nazik vücudun naz-perverdir
Dedi gayet lâtif amma velâkin şekli ahmerdir

Dedim azâların bir bir suâl etsem izin var mı
Dedi mâşûkun ey âşık mürüvvet ehli dilberdir

Dedim evvel haber ver kaamet-i kadd-i dirâzından
Dedi sanma sakın servi değil tûbâ vü arardır

Dedim keysuların gaddar işittim ben senin gayet
Dedi tahkik anın herbir teli üç başlı ejderdir

Dedim ebrûların vasfın ne gûnâdır bana söyle
Dedi kim katl-i uşşâka çekilmiş resm-i cevherdir

Dedim ol âhû çeşmin fitne-i gamzen nedir söyle
Dedi cellât biri âşıkların katline hançerdir

Dedim mecmu-u hüsnünden haberdar olmadım gitti
Dedi mümkün değil vasfın vücûdum genc-i gevherdir

Dedim hüsnünde ben pervâne-veş bezmi küşât etsem
Dedi şayet yânarsın sen o bir şem-i münevverdir

Dedim şahım kul olmaktır murâdım âsitânında
Dedi lâyık değil lâyık olanlar sîm ile zerdir

Dedim ismin bana bildir dedi âşkâre söylenmez
(Ayın, mim, ra) ile Derdli baba imlâya mazhardır

— 52 —

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün
Şehâ Hakk'a ibâdet kıl Muhammed Mustafâ'mız var
Velîler serveri tahkîk Aliyyül Murtazâmız var

Melâmet hırkasın giydik bulup hem sırr-ı ekremde
Bihamdillâh veli eşref bizim tac ü abâmız var

Şehîd-i Kerbelâ zât-ı Hüseyn evlâtları için
Bugün mâlı-ı Muharremdir Yezid ile nizâmız var

Dinimiz dini tahkiktir değildir Münkiri taklid
Kamu eşyâya perdeler çeken derde şifâmız var

Tesâdüf Derdli-i nâçâr bize perde hicâb olmaz
Kamu müminlerin yâri bizim bâri Hüdâ'mız var

— 53 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü feûlün
Kul başına âlemde gelen hükm-i kaderdir
Ol hükm-i kader bizlere mirâs-ı pederdir

Ben hırsızı hırsız beni görmek nice mümkün
Görmez göze duymaz kulağa sor ne haberdir

Ben kapumu kitler yatarım el neme lâzım
Eller kederi zevkine gayetle kederdir

(Lâhavle velâ kuvvete illâ billâh)
Her yerde (Ali) mümine vallâhi siperdir

Mevtimde müneccim diye hep yâd edecekler
Taşları cevâhirdir anın toprağı zerdir

Yoldan geçen ervâhına bir fâtiha versin
Kim görse diye tek şu mezar Derdli **mezardır**

— 54 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü feûlün
Gizli severim ben seni Allâh'a ayandır
Zülf-i siyehin gibi akıllar perişandır

Sen Hüsn ile Yûsuf gibi sultân-ı Mısır'sın
Kim görse beni der ki Bu Yâ'kubu Kenandır

Âşkınla kadem bassa belâ bezmine uşşak
Me'kûl-ü ciğer pâresi içtikleri kandır

Vaslın bize mirim ebedî vâdeler ettin
İkrârına sâbit kadem ol ikrar imandır

Bir bağlamaya bağlanarak geçmede ömrüm
Derdliye **beğim lütf ü inâyet ne zamandır**

— 55 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü feûlün
Âşık bu fenâ mülkünün encâmını söyler
Sâz-ı remz ile ol dağların eyyâmını söyler

Devran beni yârimden ayırmış deyip ağlar
Tezyâne kiraz vaktinin ahkâmını söyler

Gör nîce zayıf oldu deyü tân'e taşından
Tel haddelerin cevr-i serencâmını söyler

Kör perde usûliyle o hengâmıe değirmen
Bâm-ı feleğin bâzîce-i dâmını söyler

Sûfi bizi bir dinle gel ibret kulağıyla
Derdlide ömür ruzûnun akşâmını söyler

— 56 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü feûlün
İkbâle zevâl esse ne var sende kemal var
Mağrur-ı kemal olma ki ardınca zeval var

Herbir kişinin talii devlette bir olmaz
Bir lokması yoktur ki yesin bunca rical var

Ahvâl-i perişânımı sormazsın efendim
Vallâhi beğim boynuna bu işte vebal var

Tek bâşıma olsam şeh-i sultâna kul olmam
Vîran olası hânede evlâd ü iyâl var

Dûr olmayı ister mi kişi öz vatanından
Ey Derdli-i biçâre bu esrarda ne hal var

— 57 —

Kaçarken miyânını gülseydin kıkır kıkır
Hasedinden Münkirler boğulsun fıkır fıkır

Bir kez dünyâ gözüyle reftârını göreydim
Altın nâbular ile gelirsin tıkır tıkır

Otursam ben yanında sen raksa başlayıp da
Came-i gülgûn ile oynasan şıkır şıkır

Derdli-i dil-teşneye güzel câmı sunaydın
Alaydım ben elinden içeydim lıkır lıkır

— 58 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Perçemin câna senin mâh-i misâl üstündedir
Sünbül-ü ter safha-i bağ-ı cemâl üstündedir

Bülbül-i hasretkeşim bilmem gül-i handanı ne
Kangı berk içre aceb kangı nihâl üstündedir

Nâzeninim sıfat-i hüsn ile mağrur olma kim
Âfitâb-ı ârızın hatt-ı zevâl üstündedir

Olsa kim nâmı kemâl ey çarh aceb mi dehrde
Tîğ-i cevrin kim müdâm ehl-i kemâl üstündedir

Derdliyâ dârû-yi sıhhat hasta-i hicrânına
Nûş-ı cân-bahşın ıney-i lâ'l-i zülâl üstündedir

S

— 59 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Al renkler balışeder ruhsâre-i hûbâna fes
Benzemez mi şâh-ı gülde gonca-i handâna fes

Şöyle örter bastırır perçemleri mahfûz için
Hâil olmak maksadı manzûre-i düşmâna fes

Kudret-i Mevlâ ile günden güne şöhretlenip
Başların üstünde yer buldu gelip meydâna fes

Nice serden geçtiyi serden geçirdi tığladı
Dalkılıçlar zümresin daldırdı hep ummâna fes

Bağbânın bağların soldurdu bâd-ı kahr ile
Hânümânın şöyle kıldı anların vîrâne fes

Fes değil methiyye-i festen mürâdım Derdliyâ
Bir vesîledir duâ-yı Hüsrev ü Hâkan'a fes

T

— 60 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü feûlün

Biz pir-i muğandan ezelî aldık icâzet
Nârın haberin verdi bize kıldı inâyet

Çok ehl-i riyâ azlim için eyledi tedbir
Mansub olalı bizlere bu şehr-i melâmet

Kimse alamaz kişverini ceyş ile ey dil
Bu mülke seni malik eden şâh-ı velâyet

Koymazsa bizi Cennete ger zâhid-i hodbin
Tek görmiyelim rûyini vallâhi isâbet

Âşık olalı nâmus u ârı yele verdik
Rif'at mi gelir Derdli sana böyle rezâlet

Z

— 61 —

Duraksız 14 heceli

Biz bir askeriz hazreti şâh mirâlâyımız
Candan geçmişiz uğruna yoksul u bâyımız

Biz bir askeriz arsa-i mahşerde kışlamız
Ayş ü safâya kasr-ı muhabbet sarâyımız

Şöyle askeriz (Hasan) kaymakam bize
Cenge girince Şah-ı Şehid-i reh-nümâyımız

Meydân olunca kâfire meydanı vermeyiz
Bin bir alâyına bedeli bir alâyımız

Tırampete veş çalmaya Derdli **sînemiz**
İrâd-ı filk-i tablu kûs u çeng ü nâyımız

— 62 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün

Ey dilârâ pirden aldık himmeti bektâşiyiz
Pîr ocâğından giyindik kisveti bektâşiyiz

Hâcı Bektâş-ı Veli'nin çakeriyiz çakeri
(Ali)den giydik bu tâc-ı devleti bektâşiyiz

Ehl-i hâl anlar bizi varsın sûfî dahl eylesin
Terk-i mahbub etmeyiz hem işret-i bektaşiyiz

Biz harâbât ehliyiz kimse harâbât olmasın
Sevmeyiz biz öyle çok çok zîneti bektâşiyiz

Derdliyâ **her bir tarîka el uzattım yokladım**
Bunda buldum türlü türlü hâleti bektâşîyiz

— 63 —

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün
Getir sâki mey-i engûru el tutmaz ayak tutmaz
Anı zâhid yasağ ettiyse aşk ehli yasağ tutmaz

Çıkıp kürsîde vâiz tahtalar döğme guluv etme
Harâbât ehli zîrâ pendine aslâ kulak tutmaz

Müdârâ-yı maîşet çün bu hây-i hûy zühd ü tekvâlar
Gıdâ-yı nefs için sultâna âşıklar çanak tutmaz

Ne denlü ettim itlâk der isen kâzibsin ey sûfî
Bu nefs-ı pîrezende hiç gönül geçmez talâk tutmaz

İlişmen Derdli-i **biçâreye derdiyle haşr olsun**
Anı dünyâ vü ukbâ uğrular çalmaz ulak tutmaz

Beyitler

— 1 —

Mef'ûlü mefâilü mefâilü feûlün
Bir çıngı ateş düştü gönül kasrı tutuştu
Rahm eyle yetiştir bana sn cânım efendim

— 2 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Canını terk eylesin cânâna hayrânım diyen
Kaçmasın şimşîr-i dosttan dosta kurbânım diyen

— 3 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Dilrübalar Derdli'ye aşkın gazâsın gösterir
Derdlide dilberlere teslim-rızâsın gösterir

— 4 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâililn
Bu alâmetle bakanları kabrim üzre taşma
Giimbed-i çarh-ı felek geçmiş sanırlar başına

— 5 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Ömrün âhır buldu gitti mâsivâdan geçmedin
Yine geçmen Nuh gibi girsen dokuz yüz yaşına

— 6 —

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün
Bana imdâd edin dostlar ziyâde bende yangın var
Tutuştu serteser mulk-i vücûdum tende yangın var

— 7 —

Mefâilün mefâilün mefâilün mefâilün
Diriga ehl-i aşkın boynuna bir lâle takmışlar
Muhabbet zincîridir sanma ki hal-hâle takmışlar

— 8 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Zât-ı gevherdir Alî evlâdına ikrâr edin
Çünkü (tathîr) âyeti hayrü'l-beşer şânındadır

— 9 —

Fâilâtün fâilâtün fâilâtün fâilün
Siz Yezîd'in ehl-i beyte buğzunu aybetmeyin
Darb-ı şimşîr-i Ali nitsünki tâ cânındadır